

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Důsledky změn výše daně z cigaret v České republice
Consequences of Changes of Excise Duty on Cigarettes Level in the Czech Republic

Student:	Bc. Hana Meislová
Vedoucí diplomové práce:	prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2017

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Hana Meislová**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: **Důsledky změn výše daně z cigaret v České republice**
Consequences of Changes of Excise Duty on Cigarettes Level in the Czech Republic

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Vymezení pracovních pojmů a definic
 3. Vliv změn výše daně z cigaret na spotřebu v České republice
 4. Vliv změn výše daně na výnosy státního rozpočtu České republiky
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DAVID, Petr. *Zdaňování a spotřeba cigaret*. Brno: CERM, 2010. 208 s. ISBN 978-80-7204-711-6.
SVÁTKOVÁ, Slavomíra. *Spotřební a ekologické daně v České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 468 s. ISBN 978-80-7357-443-7.
ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vyd. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jan Široký, CSc.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 21.04.2017

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

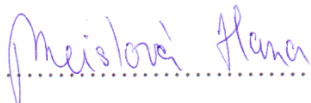

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě 21. 4. 2017

.....

Meislová Hana

Obsah

1	Úvod	6
2	Vymezení pracovních pojmů a definic	8
2.1	Historie kouření	8
2.2	Daňová soustava ČR	9
2.2.1	Definice daně	10
2.2.2	Funkce daní	10
2.2.3	Spotřební daň jako součást nepřímých daní	12
2.3	Analýza tabákových výrobků v České republice	13
2.3.1	Plátce daně	14
2.3.2	Sazba a výpočet daně	16
2.3.3	Osvobození od daně	17
2.3.4	Administrativa	17
2.3.5	Tabáková nálepka	18
2.3.6	Daňové přiznání a splatnost daně	20
2.4	Elasticita poptávky	21
2.5	Harmonizace na úrovni Evropské unie	21
2.6	Dílčí závěr	24
3	Vliv změn výše daně z cigaret na spotřebu v České republice	25
3.1	Zdaňování cigaret v České republice	25
3.2	Vliv změny daňových sazeb na konečnou cenu pro spotřebitele	27
3.2.1	Cigarety Petra	28
3.2.2	Cigarety Sparta	29
3.2.3	Cigarety L&M	31
3.2.4	Cigarety Marlboro	33
3.3	Zatížení spotřebitele a výrobce změnou daňové sazby	35
3.3.1	Období 2010 – 2011	35

3.3.2	Období 2011 – 2012	36
3.3.3	Období 2012 – 2013	37
3.3.4	Období 2013 – 2014	37
3.3.5	Období 2014 – 2015	38
3.3.6	Období 2015 – 2016	39
3.4	Spotřeba cigaret.....	39
3.5	Dostupnost cigaret od roku 1993	41
3.6	Statistiky týkající se kouření cigaret	43
3.6.1	Kouření na Zeměkouli.....	43
3.6.2	Úmrtí	43
3.6.3	Kouření v České republice	43
3.6.4	Kouření dětí a mladistvých.....	44
3.6.5	Aktivní a pasivní kouření v těhotenství.....	44
3.6.6	Pasivní kouření a nemoci	44
3.6.7	Rakovina plic.....	45
3.6.8	Neplodnost.....	45
3.6.9	Závislost na nikotinu a úspěšnost při odvykání.....	45
3.7	Dílčí závěr	45
4	Vliv změn výše daně na výnosy státního rozpočtu České republiky	46
4.1	Podíl daně z tabáku a tabákových výrobků na příjmech do státního rozpočtu.....	46
4.2	Vývoj inkasa spotřební daně z tabákových výrobků.....	48
4.3	Daňové úniky	53
4.3.1	„Legalizace“ nelegálních cigaret v praxi.....	55
4.4	Kouření jako ekonomická výhoda či nikoliv	55
4.4.1	Příjmy státního rozpočtu z existence tabákového průmyslu	56
4.4.2	Úspory z nevyplacených příspěvků zdravotního a důchodového pojištění z důvodu předčasného úmrtí kuřáků.....	57

4.4.3	Snížení příjmů státního rozpočtu z důvodu předčasného úmrtí kuřáků	57
4.4.4	Náklady vynaložené na zvýšenou zdravotní péči.....	57
4.4.5	Náklady v důsledku požárů	58
4.5	Regulace cigaret	58
4.6	Dílčí závěr	61
5	Závěr	62
	Seznam použité literatury	64
	Seznam zkratk	67
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Kouření je zvyk starý téměř jako lidstvo samo. Nejstarší důkazy o kouření pochází již 6 000 let před naším letopočtem, kdy byl tabák používán při náboženských obřadech a rituálech. Evropané si však na svůj „první šluk“ museli počkat až po návratu Kryštofa Kolumba a jeho posádky Santa Maria, jež právě připlula z nově objevené Ameriky. Prvním evropským kuřákem se tak stal Rodrigo de Jerez, jeden z druhů Kryštofa Kolumba, jenž se původními obyvateli Ameriky nechal zlákat zvláštní vůni suchého listí. Ta jej uhranula natolik, že si tento suvenýr přivezl sebou zpět do Španělska¹. Zde si taky poprvé neopatrně zapaluje na veřejnosti. Sousedí však byli vystrašení z oblaku kouře, který se mu linul z úst a nosních dírek a upozornili na něj španělskou inkvizici, která jej se slovy: „jen ďábel může dát člověku sílu, aby vyfoukl dým z jeho úst“ uvrhla na několik let do vězení.

„Daně z neřesti“, i tak jsou dnes označovány spotřební daně. Typickým příkladem takovéto neřesti jsou právě cigarety, jejichž spotřebu se stát snaží regulovat, neboť kouření ohrožuje zdraví nejen kuřáků, ale všech osob, kteří jsou tabákovému kouři vystaveni. Na druhé straně je zdanění cigaret velkým přínosem do státního rozpočtu. Úkolem vlády pak je najít rovnováhu mezi snižováním spotřeby tabáku a zvyšováním veřejných příjmů.

Cílem diplomové práce bude popsat vývoj změn daňové sazby uvalené na cigarety, s následným vlivem na změnu ceny cigaret a analyzovat změny spotřeby a inkasa v jednotlivých letech. Pro výpočty v praktické části diplomové práce budou použiti následující vybrané značky cigaret. Petra, značka tradičních českých cigaret prodávaných od roku 1985 jako levnější varianta ke kvalitnějším cigaretám. Značka Sparta jsou cigarety, které se začínaly vyrábět od roku 1964, kdy stály pouhých 8 Kč a byly nejkvalitnějším výrobkem československého tabákového průmyslu. Cigarety L&M, byly v roce 2007 čtvrtou světově nejprodávanější značkou. Poslední je značka Marlboro, která se stává od roku 1972 vedoucí značkou na světovém trhu cigaret zejména díky své marketingové strategii.

Diplomová práce bude rozdělena do tří částí. V první teoretické části bude popsána historie kouření, základní charakteristika daňové soustavy ČR se zaměřením na legislativu upravující tabákové výrobky. V druhé praktické části bude analyzován vliv změn daňových

¹ Podle www.stop-koureni.cz.

sazeb na konečnou cenu spotřebitele u vybraných značek cigaret, včetně zatížení spotřebitele a výrobce vlivem změny daňové sazby v letech 2010 – 2016. Dále se práce bude zabývat spotřebou a dostupností cigaret od roku 1993 do roku 2015. V závěru této kapitoly jsou popsány zajímavé statistiky týkající se kouření. V poslední praktické části bude srovnán podíl daně z tabáku a tabákových výrobků na příjmech do státního rozpočtu a provedena analýza inkasa v letech 1993 – 2015. V rámci této kapitoly se dále budou analyzovat daňové úniky na trhu cigaret. Ke konci praktické části budou posuzovány aspekty, zda je kouření pro stát ekonomicky výhodné či nikoliv.

V diplomové práci budou použity metody deskripce, analýzy a komparace. V první teoretické části práce bude použita metoda deskripce. V praktické části bude převažovat metoda analýzy a komparace, pomocí které budou srovnány zjištěné statistické údaje a provedené výpočty.

Informace k vypracování diplomové práce budou použity převážně z odborné literatury a platné legislativy. Doplnující informace budou čerpány z internetových zdrojů, které se danou problematikou zabývají. Nadále bude využito i údajů z Českého statistického úřadu. Na základě těchto údajů budou realizovány jednotlivé výsledky zkoumání.

Práce vychází z legislativy platné pro zdaňovací období 2016 a byla vydána k vazbě dne 28. dubna 2017.

2 Vymezení pracovních pojmů a definic

Tato kapitola se bude zabývat teorií daně z cigaret a vymezením základních pojmů. Výsledky z této teoretické části budou použity v praktické části diplomové práce.

2.1 Historie kouření

Tabák, tak jak ho známe dnes, se objevil v Americe cca 6 000 let před naším letopočtem. Lidé jej původně používali jako lék a halucinogen při náboženských obřadech a rituálech.

V Evropě se tabák poprvé představil až po objevení nového kontinentu Kryštofem Kolumbem v roce 1492. Kryštof Kolumbus pozoroval obyvatele Ameriky, jak kouří tabák balený do tabákového listu. Posádka po svém návratu představila pěstování a používání tabáku ve Španělsku. V následujících letech se pak rozšířil po celé Evropě. Prvotně bylo kouření užíváno především k léčebným účelům, např. při bolesti zubů, hlavy, ale i na mor, astma a paradoxně i na rakovinu. Do Asie se tabák dostává až v 17. století.

V roce 1614 se město Seville ve Španělsku stává světovým producentem doutníků, zde se rovněž poprvé objevují cigarety. Jejich původ je spojován s žebráky, kteří sbírali nedopalky od doutníků a balili je do pohozených papírků. Cigarety, jak je známe dnes, však byly objeveny díky egyptskému dělostřelectvu v roce 1832. Během Turecko-egyptské války zkoušeli balit střelný prach do papírových tubusů, čímž se navýšila průraznost jejich střel. Za to byli poté odměněni půl kilogramem tabáku. Jejich fajfka však byla rozbitá a tak si tabák zabalili do papírových tubusů. Tato myšlenka se rychle rozšířila do Egypta a Turecka. V Evropě se cigarety staly populární o pár let později během Krymské války v letech 1853 – 1856, kdy britští vojáci objevili u svých tureckých spojenců, že cigarety jsou mnohem praktičtější než doutníky a fajfky.² K dalšímu rozšíření došlo v roce 1880 během vynálezu balicího stroje na cigarety Jamese A Bonsacka. Tento stroj pomohl snížit ceny cigaret, neboť dokázal za den vyrobit až 10 000 cigaret za hodinu a nahradil tak práci až 40 lidí (dnes vyrobí jeden stroj až 6 milionů kusů cigaret za den). Od roku 1919 byly cigarety mnohem populárnější než samotné doutníky. Popularita kouření narůstala až do sedmdesátých let dvacátého století, kdy se začaly objevovat první studie o škodlivosti kouření.

² Zevrubněji Zhou (2006).

2.2 Daňová soustava ČR

Souhrn všech daní vybíraných na území daného státu je nazýván daňový systém. Daňová soustava je důležitou součástí státního rozpočtu, neboť daně jsou jejím nezbytným příjmem. Úkolem státního rozpočtu je zajistit dostatek finančních prostředků k pokrytí svých výdajů. Pokud příjmy nepokrývají výdaje, je stát nucen zvýšit daňové zatížení. Je třeba sledovat, aby se výše zdanění nestala kontraproduktivní a pro daňového poplatníka demotivující.

Daňová soustava se primárně dělí na:

- přímé,
- nepřímé daně.

U přímé daně je na rozdíl od nepřímé daně známo, který subjekt tuto daň zaplatí. Daňový poplatník ji platí přímo ze svého důchodu. Rovněž nelze, aby byla přenesena na jiný subjekt.

Přímé daně jsou dále rozděleny jako:

- daně z příjmů:
 - fyzických osob,
 - právnických osob,
- daně majetkové:
 - daň dědická
 - daň darovací
 - daň z nabytí nemovitých věcí,
 - daň z nemovitých věcí,
 - silniční daň,

Nepřímou daň platí poplatník jako součást zvýšené ceny výrobku. Rozdělení nepřímých daní je následující:

- DPH,
- spotřební daně,
- energetické daně.

2.2.1 Definice daně

Daň je definována jako povinná, nenávratná a zákonem určená platba. Jedná se o platbu neúčelovou a pravidelně se opakující, buď v časovém intervalu (daně z příjmů) nebo za určitých okolností (např. daň z přidané hodnoty).³ Zaplacením daně poplatníkovi nevzniká nárok na adekvátní plnění, pouze se stává součástí veřejného rozpočtu při zajišťování zdravotnictví, školství, obrany a sociálních potřeb. Daň představuje odebrání části příjmů soukromého sektoru do veřejného sektoru.

V tabulce 2.1 je pro ilustraci zobrazeno rozdělení kuřáků podle typu kuřáctví, věku a pohlaví v roce 2008.

2.2.2 Funkce daní

Kromě příjmů do veřejného sektoru napomáhají daně plnit funkci fiskální, alokační, redistribuční a stabilizační.

Fiskální funkce

Stěžejní funkcí daně je funkce fiskální, tedy schopnost naplnit státní rozpočet.

Alokační funkce

Stát za pomoci získaných daní má možnost tyto prostředky umístit tam, kde jsou zapotřebí. Například prostřednictvím daňových úlev může stát snížit daňovou povinnost chudšímu obyvatelstvu nebo podpořit může podpořit pozitivní externality či zajistit vybudování veřejných statků.

Redistribuční funkce

Daně jsou vybírány vyšším podílem od bohatších skupin s větším základem daně. Prostřednictvím redistribuční funkce vykazuje daň určitou solidaritu. Zmírňuje nerovnost mezi bohatými a chudými, kterým jsou vypláceny transferové platby nebo jsou zvýhodněny za pomoci daňových úlev. Tato funkce je eliminována u spotřebních daní, kde na rozdíl od bohatších domácností u těch chudších zaujímají většinou vyšší podíl na důchodech.

³ Zevrubněji dle Kubátová (2015), Svátková (2009)

Stabilizační funkce

Výběr daní může přispět ke zmírnění cyklických výkyvů v ekonomice. Větší podíl daní je vybírán v období konjunktury a jsou tak tvořeny rezervy na tzv. horší časy. V této době je možno za pomoci nashromážděných příspěvků ekonomiku opět nastartovat. Tuto funkci nelze využívat v případě selektivních daní.⁴

Stimulační funkce

Výběr daní je vnímám subjekty jako negativní jev. Stát má možnost tyto subjekty pozitivně podpořit za pomoci daňových úspor, možnosti odečtení ztráty ze základu daně. Naopak vyšším zdaněním jsou subjekty od své spotřeby odrazovány. Tato negativní stimulace je využívána například zdaněním alkoholických nápojů a tabákových výrobků.

Edukativní funkce

Tato výchovná funkce je uplatněna pouze u některých druhů daní, např. spotřebních. Vysoká daňová zátěž má spotřebitele odradit od nákupu tohoto statku a zároveň jsou z těchto příjmů hrazeny i lékařské výdaje související s nežádoucími vlivy na zdraví při konzumaci těchto komodit.

⁴ Zevrubněji Musgrave, Musgraveová (1994).

Tabulka 2. 1 Struktura respondentů podle typu kuřáctví, věku a pohlaví v roce 2008

Věk	Kategorie kuřáctví (%)									
	Ženy					Muži				
	Denní slabý	Denní silný	Příležitostný	Bývalý	Nikdy nekouřil	Denní slabý	Denní silný	Příležitostný	Bývalý	Nikdy nekouřil
15 - 24	17,3	5,1	10,1	1,2	66,1	14,3	3,1	15,5	8,7	58,4
25 - 34	23,4	12,2	9,3	13,2	42,0	18,4	1,1	15,7	10,3	54,6
35 - 44	14,8	22,1	10,7	12,8	39,6	19,8	7,8	4,8	13,8	53,9
45 - 54	19,1	16,4	4,6	22,4	37,5	19,9	6,4	6,4	16,3	51,1
55 - 64	13,8	16,9	6,9	34,4	28,1	13,0	5,6	5,6	16,7	59,3
65 - 74	8,6	7,1	1,4	48,6	34,3	10,2	4,1	2,0	18,4	65,3
75 +	9,1	0,0	2,3	36,4	52,3	2,2	1,1	0,0	13,2	83,5
Σ	16,9	13,1	7,6	19,7	42,7	15,0	4,3	8,2	13,5	59,0

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů z Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR

2.2.3 Spotřební daň jako součást nepřímých daní

Spotřební daň je součástí nepřímých daní, které jsou uvaleny při prodeji zboží a služeb. Tyto daně jsou započítány do ceny pro konečného spotřebitele. Výše zdanění nezohledňuje platební schopnost poplatníka jako u osobních daní, jedná se o daně „in rem“ (na věc).⁵ Většina nepřímých daní má velký regresivní dopad na domácnosti, tedy nejvíce postihují chudší část obyvatel, neboť zdaňují položky, jež zaujímá jejich velkou část rozpočtu. Z tohoto důvodu jsou spotřební daně kritizovány, jelikož spotřeba těchto produktů není úměrná k výši důchodů poplatníků. V prvopočátcích byly nepřímé daně uvaleny pouze na statky, u kterých chtěl stát omezovat jejich spotřebu (akcízy). Jedná se tedy o tzv. pokutu za spotřebovaný produkt. Od 30. let minulého století nastal zlom v rozšíření této daně prakticky na všechny dostupné statky na trhu. Na část těchto statků je uvalena vyšší daň právě z důvodu zamezení jeho spotřeby vyznačující se vznikem negativních externalit, které spotřebitelé přenášejí na ostatní subjekty. Není však účelově vázaná, tedy nelze říci,

⁵ Zevrubněji dle Vančurová, Láchová (2016).

že výnos z tabákových výrobků jde kupříkladu výhradně na úhradu léčebných výdajů nemocí uživatelů tabáku.

2.2.3.1 Rozdělení

Součástí nepřímých selektivních daní (akcízů) jsou spotřební daně. Tyto komodity jsou charakteristické právě svým vyšším zdaněním a mohou se od sebe lišit několika způsoby, například:

- vymezenou základnou,
- místem výběru daně.

Další dělení může vyplývat ze způsobu ukládání daně:

- na jednotku produkce (jednotková daň),
- procentem z ceny výrobku (ad valorem).

2.3 Analýza tabákových výrobků v České republice

V historii byly prvotní daně uvaleny na obraty a zisky, ale obchodníci se naučili daň přesunout tak, aby se nestali skutečnými plátcí. Takto vznikly prvopočátky spotřební daně, jež jsou jedním z nejstarších forem zdanění. V 19. století došlo k transformaci těchto daní na všeobecnou daň uloženou na zboží a služby, kterou dnes známe jako daň z přidané hodnoty. Dochovalo se však několik podstatných akcízů, a sice na tabákové výrobky, alkohol či ropné produkty. Tabákové výrobky jsou dodnes považovány za jakýsi sociální neduh. Na jedné straně stojí fakt, že jsou zdraví neprospěšné a stát se snaží regulovat spotřebu tohoto statku. Na druhé straně jsou však významným a stabilním generátorem příjmů do státního rozpočtu. Státy si jsou tohoto faktu vědomy, a proto zdaňují tabák a tabákové výrobky vysokým daňovým zatížením, ale také z důvodu vyšších nákladů na léčbu uživatelů těchto výrobků. Dalším faktem je, že poptávka po těchto produktech je téměř neelastická, stává se tedy snadno předvídatelným zdrojem příjmu. Pověštinou nebývá platba akcízů stanovena procentuálně, nýbrž pevnou částkou na jednotku zboží. Výjimečně je daň stanovena jak jednotkově, tak i procentuálně, jedná se o tzv. složenou daň, která má za úkol zamezit daňovým únikům.⁶

⁶ Zevrubněji dle David (2010).

Podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSD“) se dle § 101 ZSD předmětem daně rozumí cigarety, doutníky, cigarillos a tabák ke kouření.

2.3.1 Plátce daně

Plátcem daně je právnická či fyzická osoba,

- která je provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem, odesílatelem či výrobcem a již vznikla povinnost přiznat daň a zaplatit v souvislosti s uvedením výrobků do volného oběhu, nebo v souvislosti se ztrátou či znehodnocením vybraných výrobků dopravovaných v režimu podmíněného osvobození od daně,
- již vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit:
 - při dovozu,
 - v případě použití výrobků osvobozených od daně pro jiné účely než na které se osvobození vztahovalo,
 - v případě použití výrobků, u nichž byla daň vrácena, na jiné účely než na které se vrácení vztahovalo,
 - v případě ztráty či znehodnocení výrobků,
- která uplatňuje nárok na vrácení daně,
- jež poskytla zajištění daně při dopravě výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně, při níž došlo k porušení tohoto režimu,
- již vznikla povinnost přiznat a zaplatit daň při přijetí výrobků uvedených do volného oběhu v JČS pro podnikatelské účely či určených k plnění úkolů veřejnoprávního subjektu nebo při ukončení dopravy výrobků určených pro podnikatelské účely,
- která skladuje či dopravuje výrobky, aniž by prokázala, že se jedná o výrobky pro osobní spotřebu, nebo uvádí výrobky do volného oběhu, aniž by prokázala, že se jedná o výrobky zdaněné, nebo pokud neprokáže jejich oprávněný způsob nabytí bez daně,
- které vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit při přechodu či převodu vlastnického práva k nezdaněným výrobkům,
- která je zástupcem pro zasílání výrobků z JČS na daňové území ČR.

Dále je plátcem daně právnická či fyzická osoba, která poruší zákaz prodeje cigaret konečnému spotřebiteli za cenu vyšší, než je cena pro konečného spotřebitele uvedená na tabákové nálepce, poté je povinna přiznat a zaplatit daň ve výši součinu procentní sazby daně a rozdílu z ceny, za kterou byly prodány a ceny uvedené na tabákové nálepce.

Osoba povinná platit spotřební daň se musí registrovat jako plátcе daně u celního úřadu nejpozději do dne vzniku první povinnosti daně přiznat a zaplatit. Ke každé dani je třeba se registrovat samostatně.

Základem daně pro procentní část daně u cigaret je cena pro konečného spotřebitele, pro pevnou část je to množství vyjádřené v kusech. U doutníků a cigarillos je to rovněž množství vyjádřené v kusech a u tabáků ke kouření množství vyjádřené v kilogramech.

Cena pro konečného spotřebitele je stanovena podle zákona o cenách pro jednotkové balení určené k přímé spotřebě. Součástí ceny je i zahrnutá daň z přidané hodnoty. Výrobce, oprávněný příjemce či dovozce podá pověřenému správci daně návrh na stanovení ceny pro konečného spotřebitele. Pro cigarety, které nejsou označeny tabákovými nálepkami, je cena pro konečného spotřebitele totožná se stanovenou cenou pro cigarety, které musí být značeny tabákovou nálepkou, se stejným obchodním názvem a o stejném počtu kusů v jednom balení. Nelze-li takto cenu určit, je stanovena jako vážený cenový průměr z cen cigaret přepočtený na jeden kus, jež stanovuje Ministerstvo financí. Cena pro konečného spotřebitele musí být uvedena na tabákové nálepce, jinak produkt nelze uvádět do volného oběhu. Prodejce nesmí konečnému spotřebiteli prodávat cigarety za cenu nižší než je uvedena na tabákové nálepce, ani poskytnout spotřebiteli slevu. Zároveň ani nesmí prodejce prodávat za cenu vyšší. V případě, že prodává za vyšší cenu, je prodejce povinen přiznat a uhradit daň ve výši součinu procentní části sazby daně a rozdílu ceny, za kterou byly cigarety prodány a ceny uvedené na tabákové nálepce.

2.3.2 Sazba a výpočet daně

Výpočet u jednotlivých předmětů daně pro tabákové výrobky je následující:

- **cigarety** – při použití pevné části a procentní části sazby daně se vypočítá jakou součet:

- $(\text{procentní část sazby daně} \times \text{cena pro konečného spotřebitele}) / 100$
- $\text{pevná část sazby daně} \times \text{počet kusů}$,

při použití minimální sazby daně je daň vypočítána následujícím způsobem:

- $\text{minimální sazba daně} \times \text{počet kusů}$.

Bude-li výše daně vypočtená pomocí procentní a pevné části sazby daně nižší než u minimální sazby daně, bude použita výše daně vypočtená pomocí minimální sazby daně.

- **Doutníky, cigarillos a tabák ke kouření** (rozhodující je hmotnost tabáku v okamžiku vzniku povinnosti daň přiznat a zaplatit) je vypočítán následovně:

- $\text{ZD} \times \text{pevná sazba daně}$.

- U **tabákových provazců** je výše daně ovlivněná jejich délkou:

- do 80 mm včetně se považuje za 1 kus cigarety.
- 80 – 110 mm se považuje za 2 kusy,
- 110 – 140 se považuje za 3 kusy,
- a dalších i započatých 30 mm je považováno za další kus.

Tyto jednotlivé sazby jsou ilustrovány v následující tabulce 2.2.

Tabulka 2.2 Sazby daně z tabákových výrobků

Text	Sazba daně		
	Procentní část	Pevná část	Minimální
Cigarety	27 %	1,39 Kč/ks	Celkem nejméně však 2,52 Kč/ks
Doutníky, cigarillos		1,64 Kč/ks	
Tabák ke kouření		2 142 Kč/kg	

Zdroj: Vlastní zpracování

2.3.3 Osvobození od daně

Osvobozeny jsou od daně například výrobky:

- dovezené, pokud se na ně vztahuje osvobození příležitostného dovozu zboží v osobních zavazadlech,
- dovezené ze třetích zemí, pokud jsou tyto výrobky v rámci omezení a za podmínek stanovených mezinárodními smlouvami s těmito zeměmi osvobozeny od DPH,
- pokud fyzická či právnická osoba nakoupila zdaněné výrobky a použila je pro účely, na které se vztahuje osvobození daně, je na tyto výrobky pohlíženo, jako by byly pořízeny za cenu bez daně.

Od daně jsou dále osvobozeny ty výrobky, které jsou určeny k použití pro zkoušky týkající se kvality, výrobky související se zabezpečením kvality měření, nezbytné výrobní zkoušky za předpokladu, že tyto výrobky budou během zkoušky prokazatelně spotřebovány, zničeny či znehodnoceny a to v technologicky odůvodněném množství. Tyto zkoušky mohou být prováděny pouze v akreditovaných laboratořích.

Dále se osvobození týká výrobků odebraných správcem daně nebo zničené či znehodnocené dle pokynů a za přítomnosti úředních osob správce daně, určených pro vývoz nebo pro dopravu v režimu podmíněného osvobození od daně do jiného členského státu (dále jen „JČS“), které současně nejsou způsobilé pro uvedení do volného daňového oběhu na území JČS nebo třetí země.

2.3.4 Administrativa

Důležitým aspektem jsou náklady na výběr daně. Z této stránky selektivní daně ostatní daně většinou převyšují. Výběr akcíků je relativně jednoduchý a nízkonákladový. Jak již bylo zmíněno, cenu tabákových výrobků odráží i dopad negativních externalit na společnost. Ačkoliv by tyto náklady mohly být zohledněny i prostřednictvím znevýhodnění těchto spotřebitelů v rámci jiných odvodů. Tento systém by byl jistě těžko aplikovatelný a administrativně velmi náročný.⁷

⁷ Zevrubněji dle David (2010).

2.3.5 Tabáková nálepka

Tabáková nálepka je druh kolku, kterým jsou označeny cigarety nebo jiné tabákové výroby, za něž byla zaplacená spotřební daň. Tabákovou nálepkou musí být označené každé balení prodáváného výrobku a není možné jej prodávat za cenu jinou, než je na kolku uvedena.

Zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních zavedl povinnost používat tabákové nálepky v České republice. Ministerstvo financí stanovilo do 1. 1. 1994 způsob nákupu, distribuce a prodeje nálepek. Dále vyhláška MF č. 11/1994 Sb. ze dne 29. 12. 1993 stanovila podrobnosti značení tabákových výrobků a popis vzoru emitovaných kolků. Zákon o spotřební dani a tabákových výrobcích byl dále upraven v zákoně č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. MF ČR dále stanovilo vyhlášku č. 467/2003 Sb., o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků, novelizovanou vyhláškou č. 72/2007 Sb.

V průběhu let na tabákových nálepkách postupně z důvodu jejich padělání přibývaly ochranné prvky. Tabáková nálepka má rozměry 20 x 44 mm. Od r. 1996 je užíván k jejich výrobě speciální xenonový papír s ochrannými vlákny, který svítí pod UV zářením, dále jsou kombinovány dvě tiskové techniky a špatně kopírovatelné odstíny barev. Na lícové straně je ofsetový potisk tvořený dvěma rastry přecházejícími od šedomodrého do zeleného odstínu. Podél obou delších stran je nápis „Česká republika“. Po délce nálepky je vytištěna hnědorůžová ceninová giloš. Hlavním motivem nálepky jsou stylizované stočené tabákové lístky, převázané ve střední části třemi elipsami a mikrotextem „Česká republika“. Na kratších koncích nálepky je vytištěna prodejní cena, množství výrobků v balení a písmeno abecedy charakterizující sazbu spotřební daně. Nálepka je lepena rubovou stranou na zadní stranu balení cigaret s přesahem přes hranu minimálně 5 mm, při otevření tak musí dojít k jejímu poškození.⁸

⁸ Vyhláška č. 467/2003 Sb., o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků.

Kontrolu značení skladovaných a prodáváných zásob provádějí příslušné úřady:

- Celní úřad,
- Celní ředitelství,
- Územní finanční orgány,
- Česká obchodní inspekce,
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce,
- Živnostenské úřady.

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, ukládá povinnost označit tabákové nálepkou tabákové výrobky vyrobené či dovezené na území České republiky. Označit tabákové výrobky je povinen výrobce, oprávněný příjemce či dodavatel tabákových výrobků. Výrobky označené poškozenou tabákovou nálepkou nebo značené jiným způsobem jsou považovány za neoznačené.

Pro objednávku tabákových nálepek používají odběratelé tiskopis, který zároveň plní funkci daňového přiznání. V objednávce uvádí počet tabákových nálepek u cigaret odpovídající celým archům, u ostatních tabákových výrobků se uvádí počet tabákových nálepek odpovídající násobkům dvanácti. Do objednávky uvede odběrateli pověřený celní úřad písmeno abecedy charakterizující sazbu spotřební daně. Poškozené tabákové nálepkové jsou vráceny pověřenému celnímu úřadu. Obdržené tabákové nálepky nesmí odběratel prodat ani bezúplatně předat s výjimkou pověřeného správce daně. Odběratel je povinen uhradit hodnotu tabákových nálepek, přepravu a uložení od správce daně zajišťuje odběratel na své vlastní náklady. Objednání kolků musí proběhnout:

- 2 týdny před odběrem v obvyklých případech nebo
- minimálně 6 týdnů před prvním odběrem nového vzoru.

Při změně vzoru tabákové nálepky (sazby daně), lze starý vzor objednat nejpozději 6 týdnů přede dnem nabytí účinnosti nové sazby daně. Nejdříve lze kolky odebrat 2 týdny po doručení objednávky pověřenému správci daně. Do volného oběhu lze výrobky označené tabákovou nálepkou odpovídající staré sazbě daně uvést nejpozději přede dnem účinnosti nové sazby daně. Tabákové výrobky označené novou sazbou daně lze uvést do volného oběhu od dne nabytí účinnosti nové sazby daně.

Odběratel je povinen vést evidenci odebraných, použitých či vrácených tabákových nálepek a uchovat tuto evidenci a doklady po dobu 10 let. Za každý rok je odběratel povinen do 31. ledna každého roku, oznámit správci daně výsledek inventury za předchozí rok. Souhrnné údaje jsou zaslány MF do 15. února.

Odběratel může správci daně vrátit poškozené či znečištěné tabákové nálepky, za které obdrží uhrazenou hodnotu nálepek. Poškozená část musí činit alespoň 60 % celkové plochy nálepek. U poškozených a znečištěných nálepek musí být prokazatelná výše ceny a počet kusů.

Rovněž může odběratel vrátit správci daně nevyužité tabákové nálepky. Pokud již byla hodnota nálepek uhrazená, správce daně vrátí odběrateli jejich hodnotu. Po vydání vyhlášky MF, jež změní vzor tabákové nálepek, je odběratel povinen do 30 dní ode dne nabytí účinnosti vyhlášky, vrátit nepoužité tabákové nálepky starého vzoru pověřenému správci daně. V případě vývozu do třetích zemí je lhůta pro vrácení 80 dní. Pokud při tomto vrácení nedojde ke změně sazby daně, správce daně bezúplatně vydá odběrateli do 30 dní nové tabákové nálepky. V případě ukončení činnosti odběratele, je odběratel povinen bezodkladně vrátit správci daně nepoužité tabákové nálepky včetně poškozených či znečištěných. V případě uhrazení hodnoty tabákových nálepek, vrátí správce daně odběrateli tuto částku.

2.3.6 Daňové přiznání a splatnost daně

Plátcí, kterému vznikla povinnost přiznat a zaplatit daň, musí předložit celnímu úřadu za každou daň samostatně daňové přiznání do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém mu tato povinnost vznikla. Stejným způsobem a ve stejné lhůtě si plátcí mohou uplatnit nárok na vrácení daně. Při dovozu výrobků je daňové přiznání považováno za celní prohlášení, jímž je navrženo propuštění výrobků do celního režimu.

Dodatečné přiznání k dani na snížení daně či zvýšení uplatněného nároku na vrácení daně, může plátcé daně uplatnit maximálně do 6 měsíců ode dne, kdy uplynula lhůta pro podání daňového přiznání za zdaňovací období, jehož se dodatečné daňové přiznání týká, nebo ode dne, kdy mohl být nárok na vrácení daně naposled uplatněn. Tato lhůta nelze prodloužit ani povolit její navrácení do původního stavu. Dodatečné přiznání k dani nelze uplatnit u dovezených vybraných výrobků.

Splatnost daně je do 40. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit. Vybíraná daň při dovozu výrobků je splatná do 10 kalendářních dní ode dne, kdy bylo doručeno rozhodnutí o vyměření daní, cla a poplatků, či ústně sdělena výše daně, případně ve lhůtě stanovené celním úřadem, pokud rozhodl o odkladu platby celního dluhu.

2.4 Elasticita poptávky

Existuje málo nebo dokonce žádné substituty daných produktů, na které je uvalena spotřební daň přinášející stejnou míru uspokojení. Proto se spotřeba produktů výrazně nemění, přestože jejich cena roste. Tuto skutečnost dokládá i **Ramseyovo pravidlo**, které tvrdí, že nejvýhodnější je zdaňovat statky s nejnižší elasticitou poptávky. Cena státu navýšená o akcíz by měla mít na spotřebitele edukativní funkci. Ta se však jeví jako nereálná, ovšem jen u některých skupin spotřebitelů. Cenová elasticita u mladých lidí je až dvakrát vyšší, než u dospělých. I to je důvodem, proč jsou tyto produkty zatíženy vysokým zdaněním, ačkoliv na první pohled se může zdát, že stát jedná v rozporu s fiskální funkcí.⁹

2.5 Harmonizace na úrovni Evropské unie

Prvotní myšlenkou EU je vytvoření jednotného vnitřního trhu pro členské země, s čímž souvisí odstranění překážek ve společném obchodu. Překážky jsou představeny především rozdílným systémem zdanění jednotlivých zemí, jež mají neefektivní vliv na fungování jednotného trhu zboží a služeb. Cílem této harmonizace je omezení daňové konkurence jednotlivých členských států Evropské unie a přizpůsobení národních daňových systémů.¹⁰ Součástí harmonizace je i jednotnost v oblasti spotřebních daní. Pozornost je věnována zejména výši jednotlivých daňových sazeb, tak aby nedocházelo ke znevýhodnění zahraničních výrobců vysokým daňovým zatížením.

⁹ Zevrubněji dle David (2010).

¹⁰ Zevrubněji dle Široký (2010), Kubátová (2010).

Prvotní počátky harmonizace jsou datovány díky reformě z roku 1993, kdy byly zavedeny spotřební daně spolu s daní z přidané hodnoty namísto původní daně z obratu.

Cílem této reformy bylo:

- odstranění prvků třídní diskriminace,
- posílení optimálního respektování daňových zásad,
- sjednocení pravidel pro výpočet,
- posílení využívání spotřebních daní,
- posílení principu spravedlnosti,
- přiblížení konstrukce daně a daňového zatížení v zemích EU,
- využívání převážně univerzálních typů daní,
- postupné snižování daňového zatížení subjektů a ukazatelů daňové kvóty,
- rozšíření předmětu daní,
- omezení daňových úlev a osvobození.¹¹

Spotřební daně jsou v České republice upravovány zákonem o spotřebních daních č. 3535/2003 Sb., jež nahradil původně platný zákon č. 587/1992 Sb. Největší změny v novém zákoně souvisely právě s požadavky Evropské unie na harmonizaci spotřebních daní.

Od 1. 1. 2011 vstupuje v platnost směrnice 2011/64/EU o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků.

Tato směrnice rozděluje tabákové výrobky do základních kategorií:

- cigarety,
- doutníky a doutníčky,
- a tabák ke kouření, jež je rozlišen následovně:
 - jemně řezaný tabák k ruční výrobě cigaret,
 - ostatní tabák ke kouření.

¹¹ Zevrubněji dle Peková (2008).

Za cigarety jsou dle této směrnice považovány:

- tabákové smotky, jsou-li určeny ke kouření v daném stavu a nejsou-li považovány za doutníky nebo doutníčky,
- tabákové smotky, které se jednoduchým neprůmyslovým postupem vkládají do dutinek z cigaretového papíru,
- tabákové smotky, které se jednoduchým neprůmyslovým postupem balí do cigaretového papíru.

Dle článku č. 10, je procentní podíl specifické složky spotřební daně na celkovém daňovém zatížení cigaret stanoven pomocí vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny. Ta je vypočítána tak, že se celková hodnota všech cigaret propuštěných ke spotřebě na základě prodejní ceny dělí množstvím cigaret propuštěných ke spotřebě. Stanoví se každým rokem do 1. března na základě údajů v předchozím kalendářním roce.

Do 31. 12. 2013 činila specifická složka spotřební daně minimálně 5 % maximálně však 76,5 % celkového daňového zatížení, jež je tvořeno součtem:

- specifické spotřební daně,
- procentní spotřební daně a DPH vybírané z vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny.

Od 1. 1. 2014 činí specifická složka spotřební daně z cigaret minimálně 7,5 % maximálně však 76,5 % celkového daňového zatížení, které je tvořeno součtem:

- specifické spotřební daně,
- procentní spotřební daně a DPH vybírané z vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny.

Z výše uvedených údajů vyplývá, že členské státy si mohou zvolit podíl mezi specifickou a procentní daní podle svého uvážení.

Zároveň je členským státům umožněno uvalení minimální sazby daně.

Dle článku č. 10 činila celková spotřební daň (specifická a procentní daň, bez DPH) z cigaret alespoň 57 % z ceny cigaret propuštěných ke spotřebě. Tato spotřební daň nesměla být nižší než 64 EUR z 1 000 kusů cigaret bez ohledu na prodejní cenu.

Od 1. 1. 2014 činí celková spotřební daň z cigaret nejméně 60 % z ceny cigaret propuštěných ke spotřebě. Tato spotřební daň nesmí být nižší než 90 EUR z 1 000 kusů cigaret bez ohledu na prodejní cenu.

Členské státy jsou povinny postupně zvýšit spotřební daň tak, aby k uvedeným dnům dosáhly požadovaných úrovní.

Pokud v členském státě v důsledku změny prodejní ceny cigaret klesne celková spotřební daň pod stanovenou úroveň, není dotyčný členský stát povinen provést úpravu této daně dříve než od 1. 1. druhého roku, který následuje po kalendářním roce, ve kterém ke změně došlo.

Pro účely výpočtu celkové výše spotřební daně zveřejní Komise jednou ročně hodnotu eura v národních měnách. Při ročních úpravách mohou členské státy zachovat v platnost dosavadní částky spotřebních daní, pokud by z jejich přepočtené výše vyjádřené v eurech vyplývalo, že zvýšení spotřební daně vyjádřené v národní měně je menší než 5 % nebo 5 EUR, podle toho, co je nižší.

2.6 Dílčí závěr

Tato teoretická část textu se v úvodu zabývala nejprve daní jako obecným pojmem, a sice její definicí, funkcí a tříděním podle jednotlivých kritérií. Dále byla popisována problematika nepřímé daně se zaměřením na spotřební daně. V poslední části kapitoly byla provedena analýza legislativy tabákových výrobků v České republice.

3 Vliv změn výše daně z cigaret na spotřebu v České republice

V této praktické části bude zobrazen vývoj sazeb daně z cigaret za období 1993 – 2016. V letech 2010 – 2016 bude analyzován vliv změny sazeb na konečnou cenu spotřebitele a daňové zatížení výrobce a kupujícího. Cílem této části práce je zjistit cenu cigaret u vybraných značek v letech 2010 - 2016. V další části bude za pomoci teoretických znalostí z předchozí kapitoly proveden rozklad konečné ceny pro spotřebitele u vybraných druhů cigaret a vypočítán procentuální podíl daně na této prodejní ceně. V závěru práce bude za pomoci statistických údajů z ČSÚ analyzován vývoj spotřeby cigaret na osobu v letech 1993 – 2015.

3.1 Zdaňování cigaret v České republice

Jak již bylo zmíněno v teoretické části diplomové práce, daň z cigaret se skládá z několika následujících částí, a sice z pevné části sazby daně připadající na 1 kus cigarety, která má omezit spotřebu dané komodity. Od roku 2001 dále i procentní částí daně, která je již stanovena z konečné ceny pro spotřebitele, tedy včetně DPH a pevné části sazby daně. Většinou jsou tyto sazby daně každoročně obměněny a navýšeny, jak je vyobrazeno v tabulce 3.1. Aby mohla být aplikována výše daně vypočtená podle pevné a procentní sazby daně, musí být její výše vyšší, než daň vypočtená dle minimální sazby.

Se vstupem do Evropské unie ke dni 1. 5. 2004 se Česká republika zavázala stanovit mimo jiné procentní sazbu daně na 23 %, pevnou část daně na 0,48 Kč/ks a minimální sazbu daně na 0,94 Kč/ks. Dalším závazkem bylo stanovit spotřební daň z cigaret od roku 2007 tak, aby činila alespoň 57 % z ceny a 60 eur na 1 000 kusů, do 31. 12. 2007 na 64 eur za 1 000 kusů nejžádanější cenové kategorie. V rámci harmonizace tedy následovala změna zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních ke dni 1. 7.2005, 1. 4.2006, 1. 3.2007 a 1. 1. 2008.

Tabulka 3.1 Vývoj sazeb daně z cigaret v letech 1993 - 2016

Účinnost od	Pevná část sazby daně (Kč/ks)	Procentní část sazby daně (%)	Minimální sazba daně (Kč/ks)
1. 1. 1993	0,46 / 0,27	-	-
1. 1. 1994	0,50 / 0,40	-	-
1. 1. 1995	0,51 / 0,41	-	-
1. 1. 1998	0,74 / 0,64	-	-
1. 7. 1999	0,79 / 0,67	-	-
1. 7. 2001	0,36	22	0,79 / 0,67
1. 1. 2004	0,48	23	0,96 / 0,90
1. 5. 2004	0,48	23	0,94
1. 1. 2006	0,60	24	1,13
1. 5. 2006	0,73	25	1,36
1. 3. 2007	0,88	27	1,64
1. 1. 2008	1,03	28	1,92
1. 2. 2010	1,07	28	2,01
1. 1. 2012	1,12	28	2,10
1. 1. 2013	1,16	27	2,18
1. 1. 2014	1,19	27	2,25
1. 12. 2014	1,29	27	2,37
1. 1. 2016	1,39	27	2,52

Zdroj: Vlastní zpracování dle zákona č. 587/1992 a 353/2003 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Poslední daní, kterou jsou cigarety zatíženy, je daň z přidané hodnoty, která je rovněž stanovena z konečné ceny pro spotřebitele a její vývoj je ilustrován v tabulce 3.2.

Tabulka 3.2 Vývoj sazby daně z přidané hodnoty v letech 2010 - 2016

Rok	Základní sazba DPH (%)
2010	20
2011	20
2012	20
2013	21
2014	21
2015	21
2016	21

Zdroj: Vlastní zpracování dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

3.2 Vliv změny daňových sazeb na konečnou cenu pro spotřebitele

Vyšší sazby daně ovlivňují i cenu cigaret. V tabulce 3.3 byl analyzován vývoj těchto cen v letech 2010 až 2016 u vybraných druhů cigaret. Jako zástupce lidovějších cen byla pro potřeby diplomové práce vybrána značka Petra, opakem je dražší, ale zato nejprodávanější značka Marlboro, která v posledních letech přesáhla hranici sta korun. Pod průměrnou cenou byly dále vybrány značky Sparta a L&M.

Tabulka 3.3 Vývoj cen u vybraných značek cigaret v letech 2010 až 2016 v Kč

Rok / Značka	Petra	Sparta	L&M	Marlboro
2010	69	74	69	84
2011	72	77	74	86
2012	74	80	74	86
2013	77	82	77	90
2014	79	87	84	96
2015	84	92	89	101
2016	86	94	91	105

Zdroj: Vlastní zpracování dle Cenového věstníku MFČR

3.2.1 Cigarety Petra

Petra je značka tradičních českých cigaret prodávaných od roku 1985 jako levnější varianta ke kvalitnějším cigaretám. Rozklad ceny v jednotlivých letech je graficky vyjádřen v následujícím grafu 3.1.

Na počátku sledovaného období, tedy v únoru roku 2010 stála krabička cigaret 69 Kč. Spotřební daň vypočítaná pomocí pevné části 1,07 Kč/ks a procentní sazbě 28 % byla 40,72 Kč. Minimální sazba daně za rok byla 2,01 Kč/ks, tedy 40,20 Kč. Spotřební daň byla tedy vyčíslena ve vyšší částce a to 40,72 Kč. DPH ve výši 20 % činilo 11,50 Kč. Celková výše daně je tedy 52,22 Kč a její podíl na celkové ceně pro spotřebitele činil 75,68 %.

Ačkoliv v roce 2011 nedošlo ke změnám daňových sazeb, výrobci se rozhodli cenu jedné krabičky zvýšit na 72 Kč. Částka spotřební daně vypočtená pomocí pevné a procentní sazby se zvýšila na 41,56 Kč. DPH kalkulované z konečné ceny připadalo na 12 Kč. Daň včetně DPH činila 53,56 Kč. Podíl daně na konečné ceně se v tomto případě snížil na 74,39 %.

V roce 2012 procentní část sazby zůstala stejná, k legislativním změnám došlo pouze u minimální a pevné sazby daně. Spotřební daň při 28% sazbě daně a pevné části 1,12 Kč/ks činila 43,12 Kč. Minimální daň při sazbě 2,1 Kč/ks byla rovných 42 Kč. DPH při stále stejné sazbě činilo 12,34 Kč. Daň ve výši 55,46 Kč zaujímala 74,94% část při ceně 74 Kč.

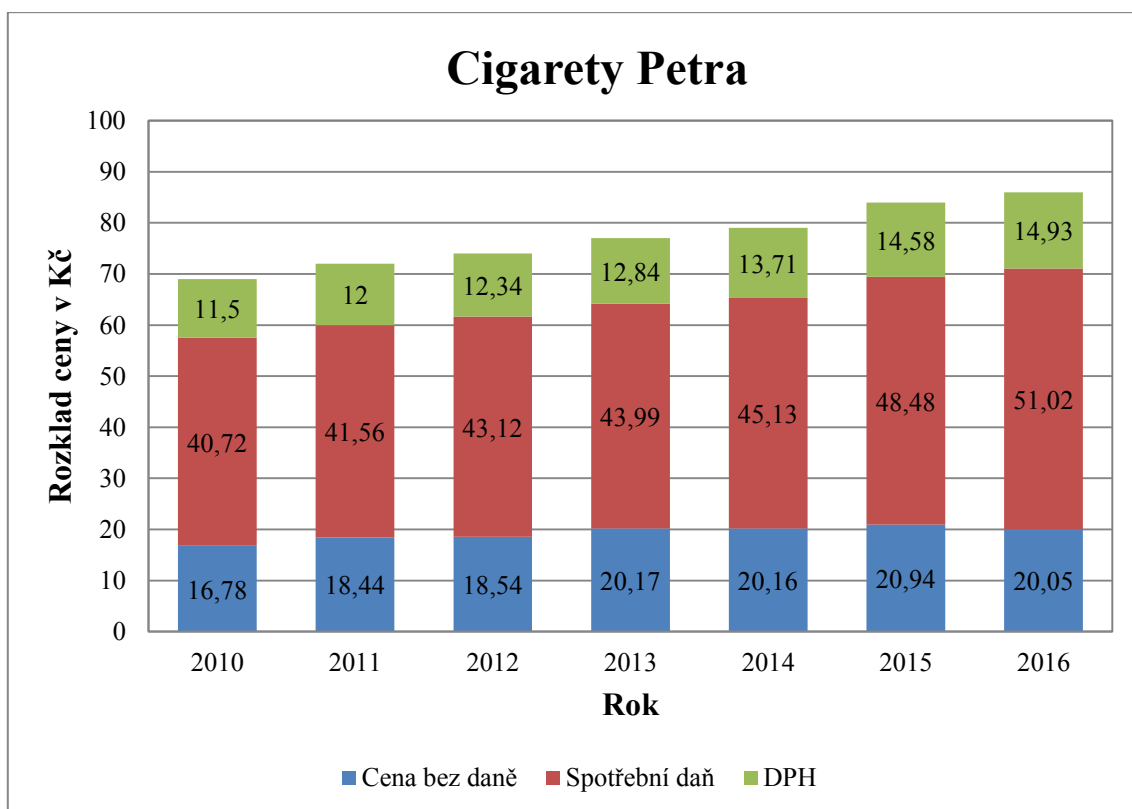
Rok 2013 přinesl změnu všech sazeb. Spotřební daň při pevné části ve výši 1,16 Kč/ks a snížené procentní sazbě na 27 % činila 43,99 Kč. Daň při přepočtu dle minimální sazby 2,18 Kč/ks vyšla na 43,60 Kč. DPH při zvýšené 21% sazbě činilo 13,71 Kč. Celková zaplacená daň vzrostla na 57,36 Kč, ale její podíl lehce klesl na 74,49 % při ceně 77 Kč za krabičku.

Cena krabičky cigaret v roce 2014 stála 79 Kč. I v tomto roce došlo k legislativním změnám. Procentní sazba a sazby DPH však zůstaly stejné. Daň jedné krabičky cigaret vyčíslená pomocí procentní a pevné části ve výši 1,29 Kč/ks činila 45,13 Kč. Minimální daň při zvýšené sazbě 2,25 Kč/ks byla rovných 45 Kč. Částka DPH připadala na 13,71 Kč. Celková daň byla 58,84 Kč, ale podíl na celkové ceně zůstal stejný jako v předchozím roce.

Od prosince roku 2014 došlo k úpravě pevné a minimální sazby daně. Cena krabičky stála 84 Kč. Minimální výše daně při sazbě 2,37 Kč/ks činila 47,40 Kč. Daň byla pomocí procentní a pevné části ve výši 1,29 Kč/ks vypočtená na 48,48 Kč. DPH se zvýšilo na 14,58 Kč. Celkový podíl daně ve výši 63,06 Kč činil 75,07 %.

V posledním sledovaném roce 2016 stála cena krabičky 86 Kč. Opět došlo ke změně pevné a minimální výše daně, která při sazbě 2,52 Kč/ks činila 50,40 Kč. Daň dle procentní a pevné sazby ve výši 1,39 Kč/ks připadala na 51,02 Kč. 21% DPH byla ve výši 14,93 Kč. Celkové daňové zatížení činilo 65,95 Kč s podílem na konečné ceně ve výši 76,69 %.

Graf 3.1 Rozklad ceny cigaret značky Petra

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.2 Cigarety Sparta

Cigarety značky Sparta se začínaly vyrábět již od roku 1964, tehdy stály 8 Kč a byly nejkvalitnějším výrobkem československého tabákového průmyslu. Grafické vyjádření rozkladu ceny v letech 2010 – 2016 je zobrazen v grafu 3.2.

Na počátku sledovaného období tedy v únoru roku 2010 stála krabička cigaret 74 Kč. Spotřební daň vypočítaná pomocí pevné části 1,07 Kč/ks a procentní sazbě 28 % byla 42,12 Kč. Minimální sazba daně za rok byla 2,01 Kč/ks, tedy 40,20 Kč. DPH ve výši 20 % činilo 12,34 Kč. Celková výše daně je tedy 54,46 Kč a její podíl na celkové ceně pro spotřebitele činil 73,59 %.

Ačkoliv v roce 2011 nedošlo ke změnám daňových sazeb i v případě této značky se výrobci rozhodli konečnou cenu pro spotřebitele zvýšit na 77 Kč. Částka spotřební daně vypočtená pomocí pevné a procentní sazby se zvýšila na 42,96 Kč. DPH kalkulované z konečné ceny připadalo na 12,84 Kč. Daň včetně DPH činila 55,80 Kč. Podíl daně na konečné ceně se v tomto případě snížil na 72,46 %.

V roce 2012 procentní část sazby zůstala stejná, k legislativním změnám došlo pouze u minimální a pevné sazby daně. Spotřební daň při 28% sazbě daně a pevné části 1,12 Kč/ks činila 44,80 Kč. Minimální daň při sazbě 2,1 byla rovných 42 Kč. DPH při stále stejné sazbě činilo 13,34 Kč. Daň ve výši 58,14 Kč zaujímala 72,67% část při ceně 80 Kč za krabičku.

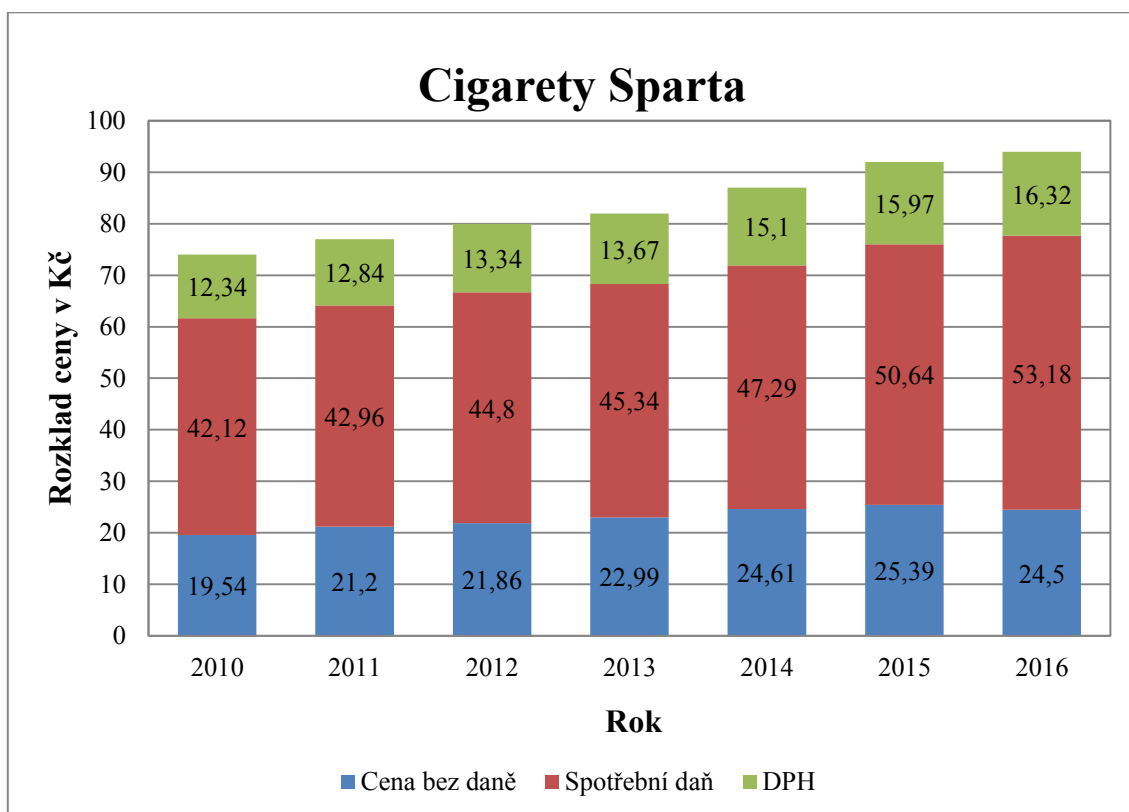
Rok 2013 přinesl změnu všech sazeb. Spotřební daň při pevné části ve výši 1,16 Kč/ks a snížené procentní sazbě na 27 % činila 45,34 Kč. Daň při přepočtu dle minimální sazby 2,18 Kč/ks vyšla na 43,60 Kč. DPH při zvýšené 21% sazbě činilo 14,24 Kč. Celková zaplacená daň vzrostla na 59,58 Kč, ale její podíl lehce klesl na 72,65 % při ceně 82 Kč za krabičku.

Cena krabičky cigaret v roce 2014 stála 79 Kč. Procentní sazba a sazba DPH zůstala stejná. Daň jedné krabičky cigaret vyčíslená pomocí procentní a pevné části ve výši 1,29 Kč/ks činila 47,29 Kč. Minimální daň při zvýšené sazbě 2,25 Kč/ks byla rovných 45 Kč. Částka DPH připadala na 15,10 Kč. Celková daň je kalkulována na 62,39 Kč. Podíl daně se opět snížil na 71,72 %.

Od prosince roku 2014 došlo k úpravě pevné a minimální sazby. Cena krabičky stála 92 Kč. Minimální výše daně při sazbě 2,37 Kč/ks činila 47,40 Kč. Daň byla pomocí procentní a pevné části ve výši 1,29 Kč/ks vypočtená na 50,64 Kč. DPH se zvýšilo na 15,9 Kč. Celkový podíl daně ve výši 66,61 Kč činil 72,40 %.

V posledním sledovaném roce 2016 stála cena krabičky 94 Kč. Opět došlo ke změně pevné a minimální výše daně, která při sazbě 2,52 Kč/ks činila 50,40 Kč. Daň dle procentní a pevné sazby ve výši 1,39 Kč/ks připadala na 53,18 Kč. 21% DPH je kalkulováno ve výši 16,32 Kč. Celkové daňové zatížení činilo 69,50 Kč s 73,93% podílem na konečné ceně.

Graf 3.2 Rozklad ceny cigaret značky Sparta

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3 Cigarety L&M

Cigarety L&M byly v roce 2007 čtvrtou světově nejprodávanější značkou. Rozklad ceny cigaret značky L&M v letech 2010 – 2016 je graficky vyjádřen v grafu 3.3.

Na počátku sledovaného období v únoru roku 2010 stála krabička cigaret stejně jako v případě značky Petra 69 Kč. Spotřební daň vypočítaná pomocí pevné části 1,07 Kč/ks a procentní sazbě 28 % byla 40,72 Kč. Minimální sazba daně za rok byla 2,01 Kč/ks, tedy 40,20 Kč. DPH ve výši 20 % činilo celých 14 Kč. Celková výše daně je tedy 58,92 Kč a její podíl na konečné ceně pro spotřebitele činil 70,15 %.

Ačkoliv v roce 2011 nedošlo ke změnám daňových sazeb i zde výrobci zvýšili částku jedné krabičky na 74 Kč. Částka spotřební daně vypočtená pomocí pevné a procentní sazby se zvýšila na 42,12 Kč. DPH kalkulované z konečné ceny připadalo na 12,34 Kč. Daň včetně DPH činila 54,46 Kč. Podíl daně na konečné ceně se v tomto případě snížil na 73,59 %.

V roce 2012 výrobci zachovali původní cenu. Spotřební daň při 28% sazbě daně a pevné části 1,12 Kč/ks činila 43,12 Kč. Minimální daň při sazbě 2,1 byla rovných 42 Kč. DPH při stále stejné sazbě činilo 12,34 Kč. Daň ve výši 55,46 Kč zaujímala 74,94 %.

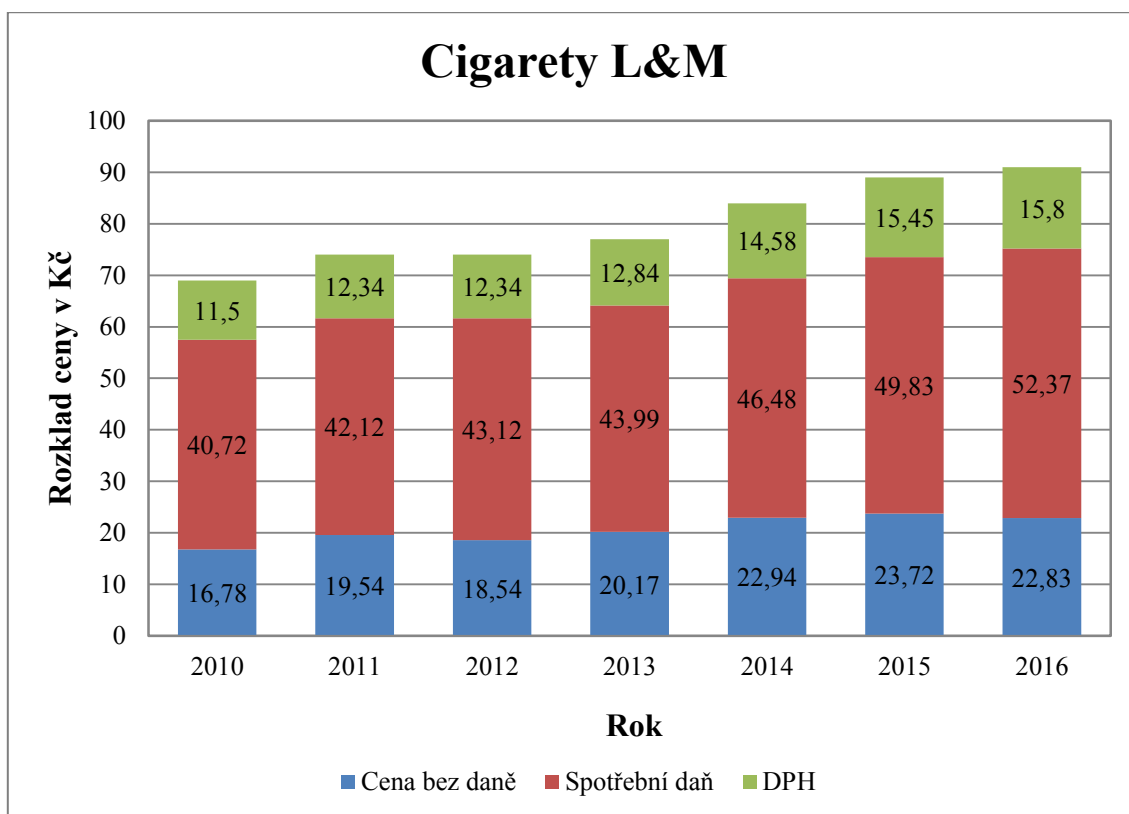
Rok 2013 přinesl změnu nejen všech sazeb ale i ceny na 77 Kč. Spotřební daň při pevné části ve výši 1,16 Kč/ks a snížené procentní sazbě na 27 % činila 43,99 Kč. Daň při přepočtu dle minimální sazby 2,18 Kč/ks vyšla na 43,60 Kč. DPH při zvýšené 21% sazbě činilo 13,71 Kč. Celková zaplacená daň vzrostla na 57,36 Kč, ale její podíl lehce klesl na 74,49 %.

Cena krabičky cigaret v roce 2014 výrazně vzrostla na 84 Kč. I v tomto roce procentní sazba a sazba DPH zůstala stejná. Daň jedné krabičky cigaret vyčíslená pomocí procentní a pevné části ve výši 1,29 Kč/ks činila 46,48 Kč. Minimální daň při zvýšené sazbě 2,25 Kč/ks byla rovných 45 Kč. Částka DPH připadala na 14,58 Kč. Celková daň byla 61,06 Kč, podíl daně díky zvýšené ceně klesl na 72,69 %.

Od prosince roku 2014 došlo k úpravě pevné a minimální sazby. Cena krabičky stála 89 Kč. Minimální výše daně při sazbě 2,37 Kč/ks činila 47,40 Kč. Daň byla pomocí procentní a pevné části ve výši 1,29 Kč/ks vypočtená na 49,83 Kč. DPH se zvýšilo na 15,45 Kč. Celkový podíl daně ve výši 65,28 Kč činil 75,07 %.

V posledním sledovaném roce 2016 stála cena krabičky 91 Kč. Opět došlo ke změně pevné a minimální výše daně, která při sazbě 2,52 Kč/ks činila 50,40 Kč. Daň dle procentní a pevné sazby ve výši 1,39 Kč/ks připadala na 52,37 Kč. 21% DPH byla kalkulována ve výši 15,80 Kč. Celkové daňové zatížení činilo 68,17 Kč s podílem na konečné ceně ve výši 74,91 Kč.

Graf 3.3 Rozklad ceny cigaret značky L&M

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.4 Cigarety Marlboro

Značka Marlboro se stává od roku 1972 vedoucí značkou na světovém trhu cigaret. Úspěch této značky spočíval zejména v marketingové strategii. I přes následný zákaz televizních reklam tabákových výrobků byl její úspěch stále znatelný. Podíl daně na ceně v letech 2010 – 2016 je zobrazen v grafu 3.4.

Cena jedné krabičky v roce 2010 stála 84 Kč. Spotřební daň vypočítaná pomocí pevné části 1,07 Kč/ks a procentní sazbě 28 % byla 44,92 Kč. Minimální sazba daně za rok byla 2,01 Kč/ks, tedy 40,20 Kč. DPH ve výši 20 % činilo 11,50 Kč. Celková výše daně je tedy 52,22 Kč a její podíl na celkové ceně pro spotřebitele činil 75,68 %.

Ačkoliv v roce 2011 nedošlo ke změnám daňových sazeb, výrobci se rozhodli cenu jedné krabičky zvýšit na 86 Kč. Částka spotřební daně vypočtená pomocí pevné a procentní sazby se zvýšila na 45,48 Kč. DPH kalkulované z konečné ceny připadalo na 14,34 Kč. Daň včetně DPH činila 59,82 Kč. Podíl daně na konečné ceně se v tomto případě snížil na 69,55 %.

V roce 2012 procentní část sazby zůstala stejná, k legislativním změnám došlo pouze u minimální a pevné sazby daně. Nyní se však výrobci rozhodli cenu ponechat na původní úrovni. Spotřební daň při 28% sazbě daně a pevné části 1,12 Kč/ks byla 46,48 Kč. Minimální daň při sazbě 2,1 byla rovných 42 Kč. DPH při stále stejné sazbě činilo 14,34 Kč. Daň ve výši 60,82 Kč zaujímala 70,72 %.

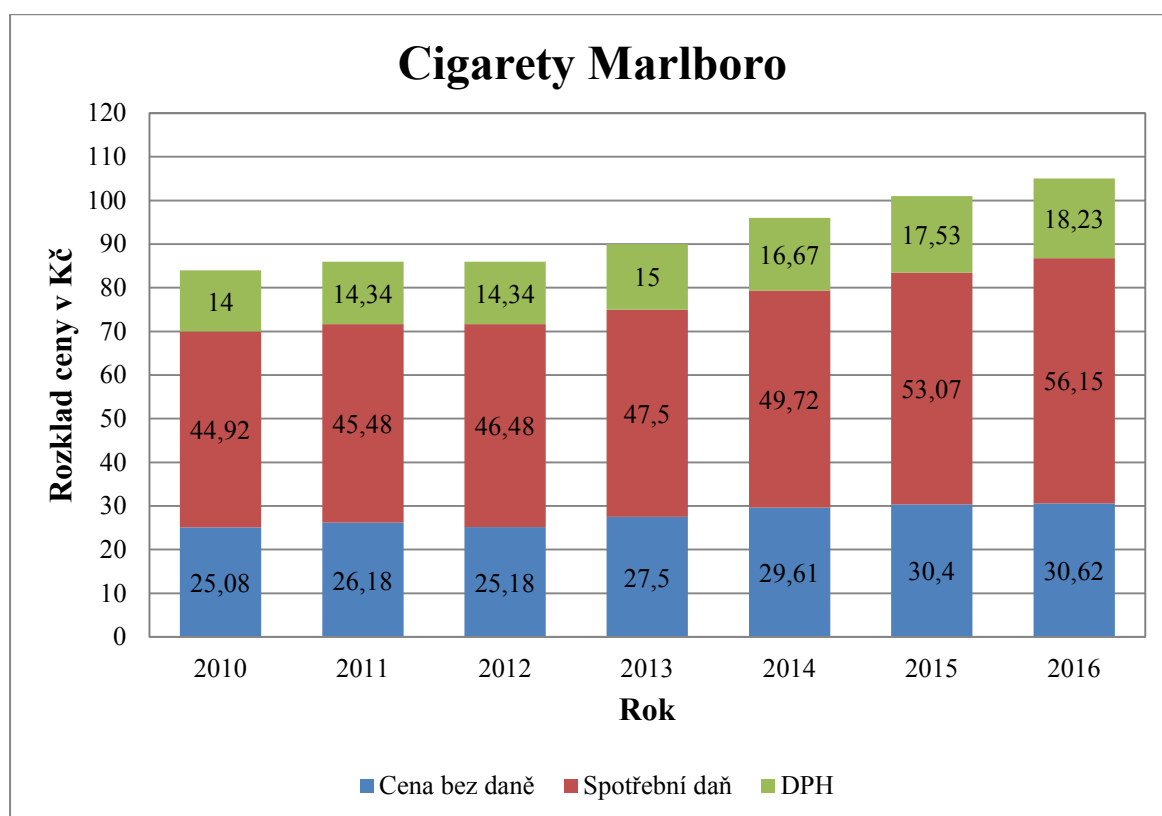
V roce 2013 stála jedna krabička celých 90 Kč. Spotřební daň při pevné části ve výši 1,16 Kč/ks a snížené procentní sazbě na 27 % činila 47,50 Kč. Daň při přepočtu dle minimální sazby 2,18 Kč/ks vyšla na 43,60 Kč. DPH při zvýšené 21% sazbě činilo 15,62 Kč. Celková zaplacená daň vzrostla na 63,12 Kč, ale její podíl lehce klesl na 70,14 %.

Cena krabičky cigaret v roce 2014 vzrostla na 96 Kč. I v tomto roce došlo k legislativním změnám, ale procentní sazba a sazby DPH však zůstaly beze změny. Daň jedné krabičky cigaret vyčíslená pomocí procentní a pevné části ve výši 1,29 Kč/ks činila 49,72 Kč. Minimální daň při zvýšené sazbě 2,25 Kč/ks byla rovných 45 Kč. Částka DPH připadala na 16,67 Kč. Celková daň byla 66,39 Kč s podílem na celkové ceně ve výši 69,15 %.

Od prosince roku 2014, kdy došlo k úpravě pevné a minimální sazby daně, přesáhla cena krabičky hranici sta korun na 101 Kč. Minimální výše daně při sazbě 2,37 Kč/ks činila 47,40 Kč. Daň byla pomocí procentní a pevné části ve výši 1,29 Kč/ks vypočtená na 53,07 Kč. DPH se zvýšilo na 17,53 Kč. Celkový podíl daně ve výši 70,60 Kč činil 69,90 % z ceny.

V roce 2016 stála cena krabičky 105 Kč. Opět došlo ke změně pevné a minimální výše daně, která při sazbě 2,52 Kč/ks činila 50,40 Kč. Daň dle procentní a pevné sazby ve výši 1,39 Kč/ks připadala na 56,15 Kč. 21% DPH bylo vypočítáno ve výši 18,23 Kč. Celkové daňové zatížení činilo 74,38 Kč s podílem na konečné ceně ve výši 70,84 Kč.

Graf 3.4 Rozklad ceny cigaret značky Marlboro

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3 Zatížení spotřebitele a výrobce změnou daňové sazby

3.3.1 Období 2010 – 2011

Ačkoliv na přelomu roku 2010 a 2011 nedošlo k legislativním změnám, přesto se všichni výrobci sledovaných značek rozhodli zvýšit cenu pro konečného spotřebitele. Zatížení výrobce a spotřebitele je zobrazeno v následující tabulce 3.4.

V případě značek Petra a Sparta došlo ke změně ceny ve výši 3 Kč, změna daňového zatížení tedy vzrostla o 1,34 Kč. Zatížení výrobce se snížilo o 1,66 Kč.

Největší změnu provedla značka L&M zvýšením ceny o 5 Kč. Spotřební daň včetně DPH vzrostla o 2,24. Výrobce snížil své daňové zatížení o 2,76 Kč.

Naopak nejmenší změna byla provedena u značky Marlboro, kde cena vzrostla jen o 2 Kč a celková daň o 0,9 Kč, ale i zde výrobce dosáhl snížení svého daňového zatížení o 1,1 Kč.

Tabulka 3.4 Zatížení výrobce a spotřebitele vlivem změn daňových sazeb a cen cigaret
v letech 2010 - 2011

Značka cigaret	Změna ceny v Kč	Změna celkové daně	Zatížení spotřebitele	Zatížení výrobce v Kč
Petra	3	1,34	3,00	-1,66
Sparta	3	1,34	3,00	-1,66
L&M	5	2,24	5,00	-2,76
Marlboro	2	0,90	2,00	-1,10

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3.2 Období 2011 – 2012

V dalším sledovaném období 2011 až 2012 došlo ke zvýšení minimální sazby daně a pevné části daně. Zatížení výrobce a spotřebitele vlivem změny daňových sazeb a ceny cigaret v letech 2011 – 2012 je zobrazeno v tabulce 3.5.

Značka Petra zvýšením ceny o 2 Kč pokryla zvýšení daně o 1,9 Kč a převedla tak zatížení na spotřebitele.

Cigarety Sparta zvedly ceny o 3 Kč, spotřební daň spolu s DPH však činila pouze 2,34 Kč, zbylá část snížila daňové zatížení výrobce.

V případě značek L&M a Marlboro se zvýšení ceny nekonalo. Výrobce sám nesl daňové zatížení ve výši 1 Kč.

Tabulka 3. 5 Zatížení výrobce a spotřebitele vlivem změny daňových sazeb a ceny
cigaret v letech 2011 - 2012

Značka cigaret	Změna ceny v Kč	Změna celkové daně	Zatížení spotřebitele	Zatížení výrobce v Kč
Petra	2	1,90	2,00	-0,10
Sparta	3	2,34	3,00	-0,66
L&M	0	1,00	0,00	1,00
Marlboro	0	1,00	0,00	1,00

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3.3 Období 2012 – 2013

Na přelomu roku 2012 a 2013 došlo k výrazným legislativním změnám, ať už ke snížení procentní části na 27 %, či zvýšení pevné části na 1,16 Kč/ks a minimální sazby daně na 2,18 %. Vliv těchto změn spolu se zvýšením cen cigaret na zatížení spotřebitele a výrobce je ilustrován v tabulce 3.6.

Značky Petra a L&M zvýšily svou cenu o 3 Kč. Po odečtu změny celkové daně ve výši 1,9 Kč, snížily své daňové zatížení o 1,1 Kč.

Výrobci cigaret Sparta podražili pouze o 2 Kč, jejich daňové zatížení tak kleslo o 0,56 Kč.

Největší změnu provedla značka Marlboro při zvýšení ceny o 4 Kč. Při odečtení nákladů na daň, snížila své zatížení o 1,7 Kč.

Tabulka 3.6 Zatížení výrobce a spotřebitele vlivem změny daňových sazeb a ceny cigaret v letech 2012 - 2013

Značka cigaret	Změna ceny v Kč	Změna celkové daně	Zatížení spotřebitele	Zatížení výrobce v Kč
Petra	3	1,90	3,00	-1,10
Sparta	2	1,44	2,00	-0,56
L&M	3	1,90	3,00	-1,10
Marlboro	4	2,30	4,00	-1,70

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3.4 Období 2013 – 2014

Při zvýšení sazeb na počátku roku 2014 došlo ke zvýšení pevné části daně na 1,19 Kč/ks a ke zvýšení minimální sazby daně na 2,25 Kč/ks, ostatní sazby zůstaly beze změny. Zatížení spotřebitele a výrobce vlivem změny daňových sazeb a cen cigaret je ilustrován v tabulce 3.7.

Nejméně zdražila značka Petra o pouhé 2 Kč. Při této ceně činil nárůst celkové daně o 1,48 Kč.

Cigarety Sparta zvýšily svou cenu o 5 Kč. Zatížení výrobce při celkovém navýšení daně o 2,81 Kč kleslo o 2,19 Kč.

Nejvíce podražily cigarety značky L&M a sice o 7 Kč za krabičku. Avšak změna daně činila jen 3,7 Kč, výrobce přesunul veškeré své zatížení na spotřebitele ve výši 189 %.

Druhé největší zvýšení ceny bylo v případě značky Marlboro o 6 Kč. I zde přesunul výrobce veškeré daňové zatížení na spotřebitele až o 183 %.

Tabulka 3. 7 Zatížení výrobce a spotřebitele vlivem změny daňových sazeb a ceny cigaret v letech 2013 - 2014

Značka cigaret	Změna ceny v Kč	Změna celkové daně	Zatížení spotřebitele	Zatížení výrobce v Kč
Petra	2	1,48	2,00	-0,52
Sparta	5	2,81	5,00	-2,19
L&M	7	3,70	7,00	-3,30
Marlboro	6	3,27	6,00	-2,73

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3.5 Období 2014 – 2015

Rok 2015 přinesl opět legislativní změnu v pevné části daně na 1,29 Kč/ks a minimální sazbě daně na 2,37 Kč/ks. Vliv změny daňových sazeb a cen cigaret na zatížení spotřebitele a výrobce je ilustrován v tabulce 3.8.

Všichni sledovaní výrobci se rozhodli zvýšit cenu o 5 Kč. Výše spotřební daně spolu s DPH činila 4,22 Kč, v případě značky Marlboro 4,21 Kč. Všichni výrobci tak přesunuli své daňové zatížení ve více než 118% výši.

Tabulka 3. 8 Zatížení výrobce a spotřebitele vlivem změny daňových sazeb a ceny cigaret v letech 2014 - 2015

Značka cigaret	Změna ceny v Kč	Změna celkové daně	Zatížení spotřebitele	Zatížení výrobce v Kč
Petra	5	4,22	5,00	-0,78
Sparta	5	4,22	5,00	-0,78
L&M	5	4,22	5,00	-0,78
Marlboro	5	4,21	5,00	-0,79

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3.6 Období 2015 – 2016

Poslední sledované období přineslo opět změny ve zvýšení pevné části daně na 1,39 Kč/ks a minimální sazbě daně na 2,52 Kč/ks. Zatížení spotřebitele a výrobce vlivem změny daňových sazeb a cen cigaret je ilustrován v tabulce 3.9.

Kromě značky Marlboro, která se rozhodla zvýšit cenu o 4 Kč a snížila si tak své daňové zatížení o 0,22 Kč, ostatní výrobci podražili pouze o 2 Kč. Toto zdražení již nestačilo pokrýt zvýšení celkové daně o 2,89 Kč. Výrobci tak sami nesli daňové zatížení ve výši 0,89 Kč za krabičku.

Tabulka 3. 9 Zatížení výrobce a spotřebitele vlivem změny daňových sazeb a ceny cigaret v letech 2015 - 2016

Značka cigaret	Změna ceny	Změna celkové daně	Zatížení spotřebitele	Zatížení výrobce
Petra	2	2,89	2,00	0,89
Sparta	2	2,89	2,00	0,89
L&M	2	2,89	2,00	0,89
Marlboro	4	3,78	4,00	-0,22

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4 Spotřeba cigaret

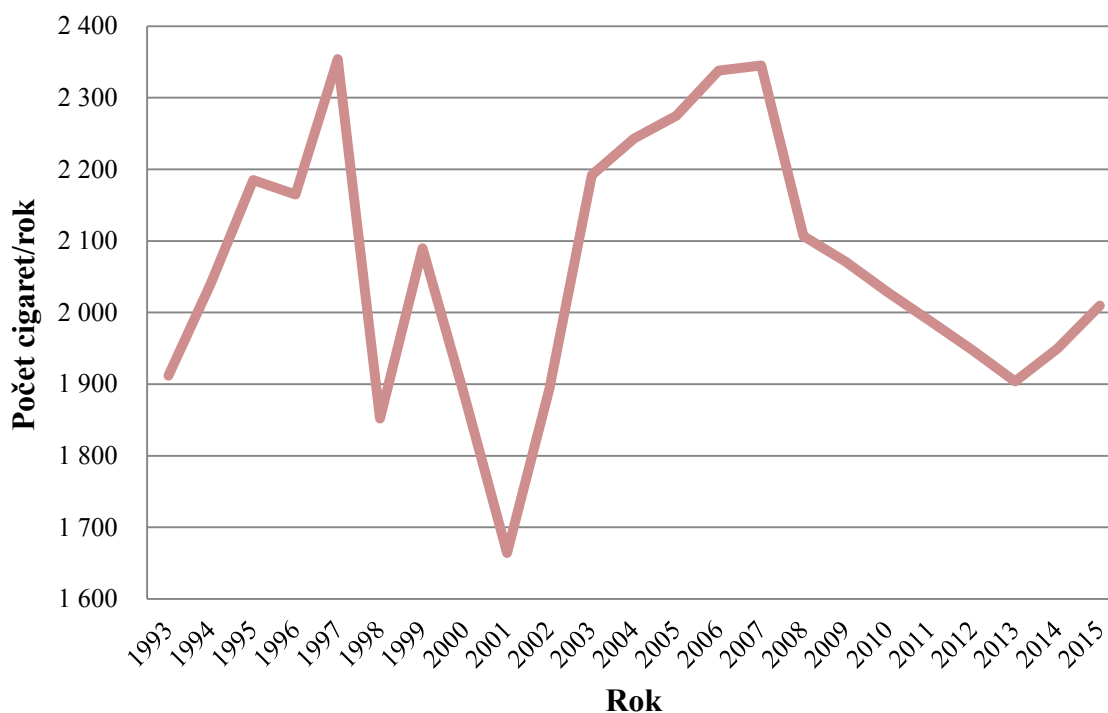
Téměř každým rokem vlivem růstu daňového zatížení, dochází v České republice k růstu cen tabákových výrobků. I přesto počet kuřáků neklesá. Podle průzkumu Eurobarometru v České republice kouří přibližně 2,3 milionů obyvatel, z toho dle informací z roku 2001 tvoří téměř 250 000 kuřáků děti a mladiství. Prevalence mezi mladistvými je vyšší u dívek, naopak mezi staršími kuřáky převažují muži. Vývojový trend mezi dospělými je poměrně stabilní, pohybuje se okolo 28 – 32 %. Největší množství kuřáků zaujímají občané ve věku 15 – 24 let. S rostoucím věkem i vzděláním počet kuřáků klesá.¹²

Dle statistik z ČSÚ ilustrovaných v grafu 3.5 můžeme vidět, že spotřeba cigaret se v roce 2015 od roku 1993 nijak výrazně nezvýšila. Zvýšení činí pouhých 98 cigaret na 1 obyvatele. Minima bylo v České republice dosaženo v roce 2001, kdy na jednoho

¹² Údaje zjištěné na základě statistik Global Youth Tobacco survey v letech 2002, 2007 a 2011 a Státního zdravotnického ústavu.

obyvatele připadalo 1664 kus cigaret za rok. Maxima jsme naopak dosáhli v roce 1997, kdy hodnota dosahovala čísla 2 354. Neméně velkého čísla bylo dosaženo i o deset let později, kdy spotřeba klesla oproti roku 1997 o pouhých 9 kusů. Největší propad ve spotřebě nastal v roce 1998, kdy oproti předchozímu roku klesla spotřeba o 502 kusů. Opakem byl rok 2003, kdy množství cigaret připadající na 1 obyvatele ve srovnání s loňským rokem stoupl o 299 kusů. Zvyšování spotřeby nezastavilo ani postupné zvyšování spotřební daně v rámci harmonizace a vstupem ČR do Evropské unie. Klesající trend nastal až v období ekonomické krize v roce 2008, která započala v průběhu následujících 6 let postupné snižování spotřeby. Ten vyvrcholil v roce 2013, kdy se počet prodaných kusů cigaret snížil na hodnotu 1904. Ačkoliv byly v těchto letech zjištěny snížené hodnoty, podle ČSÚ se počet kuřáků výrazně nezměnil. Hospodářská krize způsobila vyšší cenovou citlivost spotřebitelů, čímž se zvýšil prodej lacinějších tabákových výrobků, například sypaného tabáku. Rovněž došlo i k nárůstu prodeje na nelegálním trhu s cigaretami. Přestože údaje z roku 2016 dosud nejsou k dispozici, je podle posledních předchozích dvou let předpokládán stoupající trend. Ve zjištěných hodnotách z ČSÚ není zahrnuta spotřeba z černého trhu, jejichž údaje by výsledky značně zvýšily.

Graf 3. 5 Spotřeba cigaret v kusech na 1 obyvatele za rok v ČR v letech 1993 - 2015

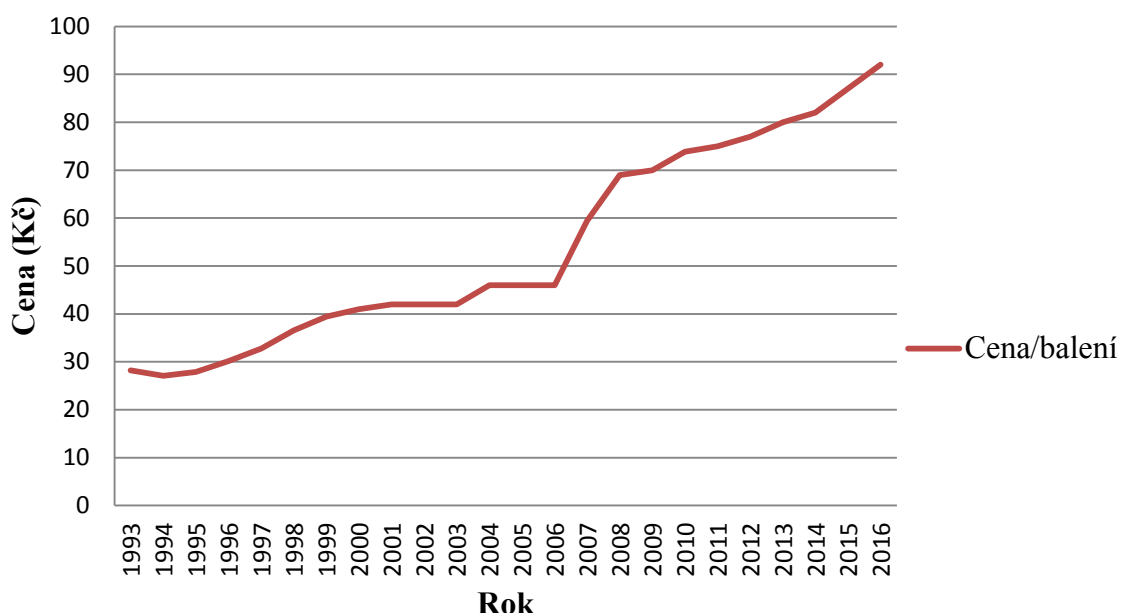

Zdroj: Vlastní zpracování podle údajů z Českého statistického úřadu

3.5 Dostupnost cigaret od roku 1993

Z předchozích výsledků práce i z následujícího grafu 3.6 zobrazující vývoj cen cigaret Sparta v letech 1993 – 2016 jednoznačně vyplývá, že téměř každoročně musí kuřáci pro jednu krabičku sáhnout hlouběji do kapsy. V roce 1993 vyšla krabička cigaret na 28,2 Kč, o 23 let později se již cena vyšplhala až na 92 Kč. K ojedinělému snížení ceny došlo hned na počátku sledovaného období v roce 1994, kdy cena cigaret Sparta klesla o 1,11 Kč za krabičku. Poslední nepatrné snížení následovalo v roce 2002, kdy oproti předchozímu roku klesla cena krabičky o 0,01 Kč. V následujících letech však docházelo k pravidelnému zvyšování ceny. Největší tempo růstu ceny byl zaznamenán od roku 2006 do roku 2008, kdy za pouhé dva roky došlo k růstu ceny o 23 Kč.

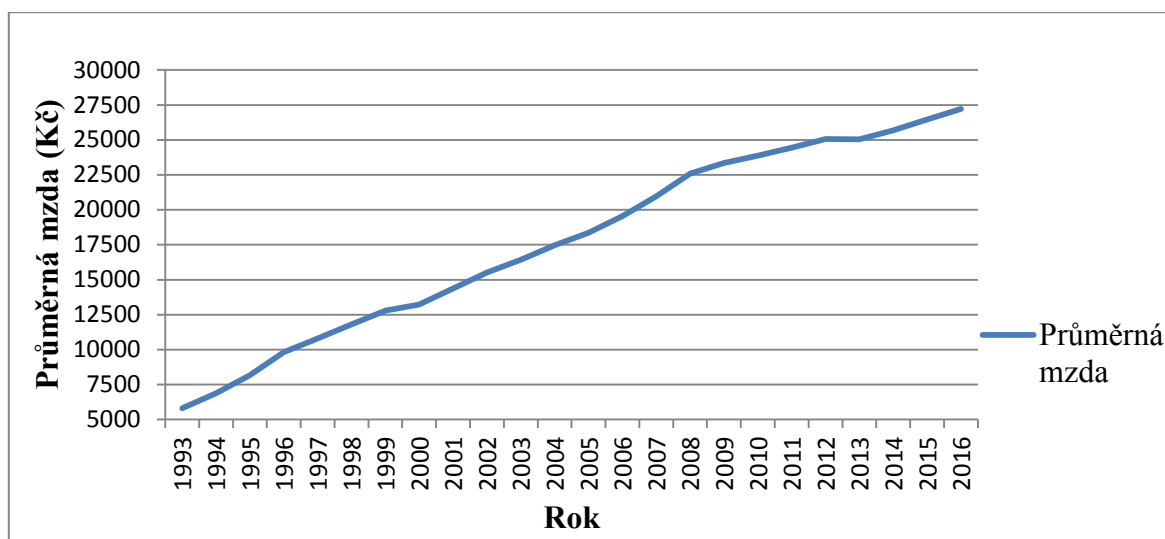
Graf č. 3.6 Vývoj ceny cigaret Sparta v letech 1993 - 2016

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik z ČSÚ 1993 – 2016

Kromě vývoje ceny je třeba sledovat i jak se v průběhu let vyvíjel plat v České republice. Na počátku sledovaného období v roce 1993 byla průměrná mzda ve výši 5 817 Kč, v roce 2016 již činila 27 220 Kč, tedy více než 4,5 násobek původní výše. Z grafu č. 3.7 můžeme vidět, že se průměrná mzda v jednotlivých letech vyvíjela poměrně stejným tempem růstu na rozdíl od vývoje ceny cigaret.

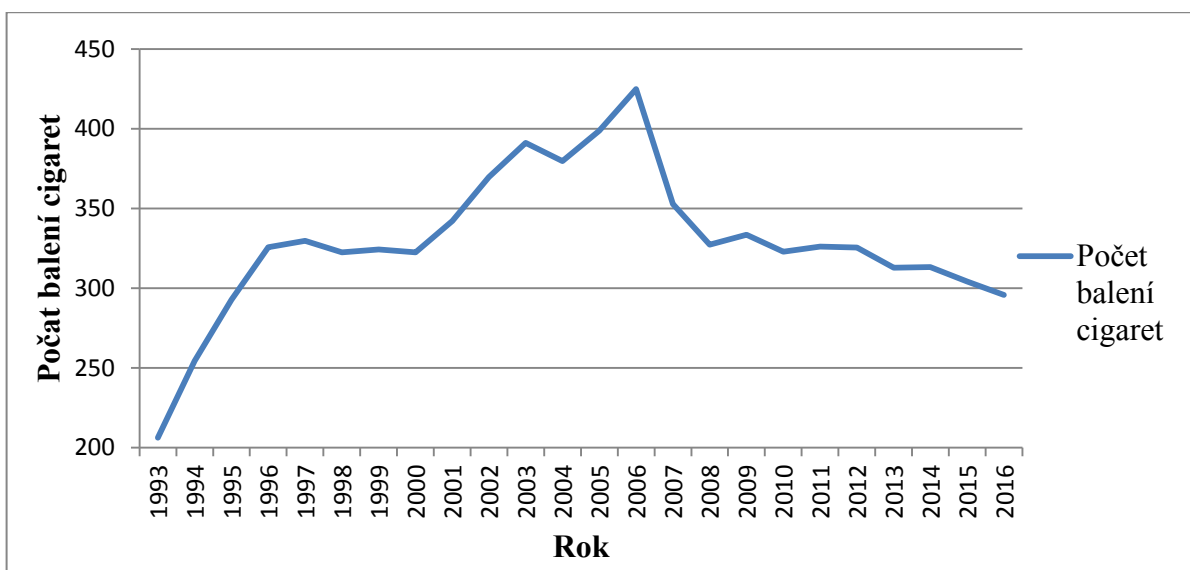
Graf č. 3.7 Vývoj průměrné mzdy v letech 1993 - 2016

Zdroj: Vlastní zpracování dle statistik z ČSÚ 1993 – 2016

Jak je to však s dostupností cigaret pro kuřáka s průměrným platem v letech 1993 – 2016 můžeme vidět v následujícím grafu č. 3.8. Na počátku období si mohl občan České republiky s průměrným platem zakoupit 206 krabiček cigaret. I přes růst daňového zatížení a ceny cigaret, si kuřák v roce 2016 mohl dovolit téměř 1,5 násobek, tedy 296 balení cigaret. Nejlépe na tom kuřáci byli v roce 2006, kdy si za svůj průměrný plat mohli koupit více než dvojnásobek toho co v roce 1993, tedy 425 krabiček cigaret. Od roku 1993 do roku 2006 se stávaly cigarety až na výjimky rok od roku dostupnější. V důsledku harmonizace se vstupem do Evropské unie došlo i výraznému úbytku dostupnosti cigaret v poměru s průměrným platem.

Graf č. 3.8 Dostupnost balení cigaret za průměrný plat

Zdroj: Vlastní zpracování

3.6 Statistiky týkající se kouření cigaret

Server kurakovaplice.cz nashromáždil na svých stránkách na základě údajů z ČSÚ, WHO a doc. MUDr. Evy Králíkové, CSc. statistiky vyplývající z kouření cigaret.

3.6.1 Kouření na Zeměkouli

Odhadem je na Zemi 1,3 miliarda kuřáků (z celkového počtu cca 7,125 miliard obyvatel). Prevalence kouření v zemích s vysokými příjmy klesá, obyvatelé zemí s nízkými a středními příjmy jsou si méně vědomi nepříznivých vlivů kouření na lidské zdraví.

3.6.2 Úmrtí

V důsledku kouření ročně zemře 4,8 milionů lidí (560 lidí/hodinu). Každá vykouřená cigareta zkracuje život o 5 minut. Na následky kouření umírá celosvětově až 50 % kuřáků. Průměrně si kuřák krátí život o 15 – 18 let.

3.6.3 Kouření v České republice

Dle průzkumu Eurobarometru kouří v České republice 2,3 milionu lidí, z toho 250 tisíc tvoří děti a mladiství do 18 let. Za rok se vykouří cca 21 miliard cigaret. Na nemoci spojené s kouřením zemře v ČR každý rok asi 18 000 lidí, z toho 8 000 lidí na kardiovaskulární nemoci (nemoci srdce a cév), 7 000 lidí na různé typy rakoviny,

2 000 lidí na respirační onemocnění a 1 000 lidí na ostatní onemocnění. Dvě třetiny lidí, jež zemřou na nemoci z kouření, jsou mladší 65 let. Každé 5. úmrtí v ČR je ovlivněno nemocí z kouření. Každý 7. kuřák umírá na ozáření, protože kouř obsahuje radioaktivní látky a v důsledku toho zemře z 1 000 celkem 138 kuřáků. Kuřák, který vykouří 40 cigaret denně, je za 6 dní ozářen, jako by si nechal udělat rentgenový snímek plic. Kouření způsobuje cca 15 % všech onemocnění srdce a cév, na které umírá 53 % lidí v ČR.

3.6.4 Kouření dětí a mladistvých

Před 18. rokem začne kouřit devět z deseti kuřáků. Průměrný věk první cigarety je okolo 10. roku. Denně začne kouřit v ČR 100 dětí. Pokud rodiče dítěte kouří, je pravděpodobnost, že z něj bude kuřák až 4x vyšší, než u dítěte z nekuřácké rodiny.¹³

3.6.5 Aktivní a pasivní kouření v těhotenství

Těhotných aktivních kuřáček je okolo 9 – 13 %, pasivních okolo 36,6 %. Matky, které jsou v těhotenství vystaveny pasivnímu kouření nebo kouřily, rodí o 150 g lehčí děti. Riziko samovolného potratu je v důsledku kouření vyšší o 50 %. Prenatální úmrtnost mezi 20. týdnem těhotenství až 28. dnem po porodu je zvýšena o 50 %. Matky, které kouří a vystavují dítě pasivnímu kouření, zvyšují u svého dítěte riziko náhlého úmrtí kojence 2,5 – 3,5 krát.

3.6.6 Pasivní kouření a nemoci

V České republice zemře v důsledku pasivního kouření 3 000 lidí za rok. Riziko infarktu je 2x vyšší u lidí, jejichž partner kouří, nebo lidí, jež musí pracovat v zakouřeném prostředí. Pasivní kouření zvyšuje riziko mozkové mrtvice o 82 %, riziko onemocnění rakovinou plic až o 20 % a riziko onemocnění rakovinou nosních dutin a nosní sliznice až 3x více než u lidí nevystavených pasivnímu kouření. Nebezpečí infekce dýchacích cest u dětí je až 2x větší. Zákaz kouření v uzavřených prostorech by znamenal snížení frekvence infarktů o 17 %.

¹³ Zevrubněji dle SZÚ.

3.6.7 Rakovina plic

Ze všech pacientů s rakovinou plic je 90 % kuřáků. Mezi kuřáky se nádory plic vyskytují až u 24 % kouřících osob. Nádory plicní tkáně se vyskytují nejčastěji za 20 – 30 let od začátku kouření. 30 % rakoviny plic nekuřáků je způsobeno pasivním kouřením.

3.6.8 Neplodnost

Kouření snižuje počet spermií cca o 22 % a způsobuje 20 % poruch erekce. Riziko neplodnosti je ve srovnání s nekouřícími ženami o 60 % vyšší.

3.6.9 Závislost na nikotinu a úspěšnost při odvykání

Na nikotinu je závislých 85 % kuřáků. 70 % dospělých kuřáků by chtělo přestat kouřit. Pokud se kuřák rozhodne přestat kouřit sám bez pomoci léků a terapie, má 3% šanci na úspěch, s koupí nikotinových přípravků se šance zvýší na 10 %, při vyhledání odborné pomoci se šance zvyšuje až na 40 %.

3.7 Dílčí závěr

Tato praktická část diplomové práce zobrazovala vývoj sazeb daně z cigaret od roku 1993 až do roku 2016. U vybraných značek Petra, Sparta, L&M a Marlboro byla zjištěna cena v letech 2010 – 2016, proveden její rozklad a vypočítán procentuální podíl daně na konečné ceně pro spotřebitele a vliv změny sazby na daňové zatížení kupujícího a výrobce. V závěru kapitoly byl za pomoci údajů z ČSÚ analyzován vývoj spotřeby cigaret v letech 1993 – 2015.

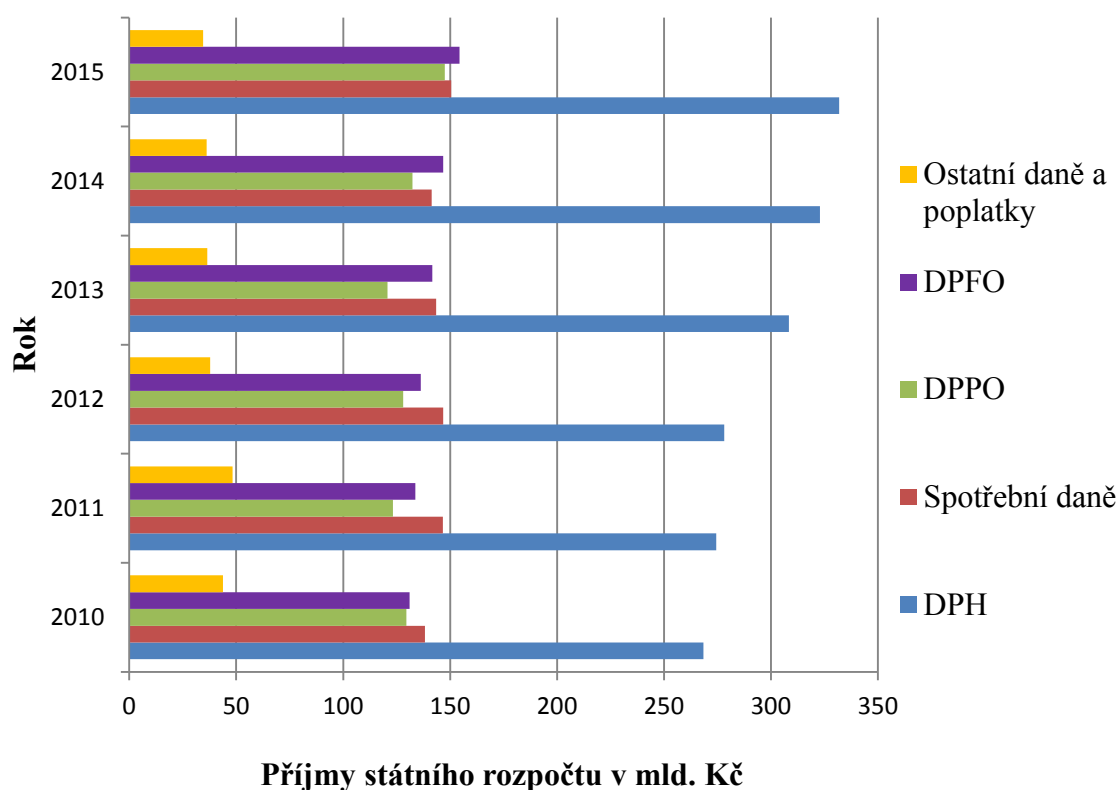
4 Vliv změn výše daně na výnosy státního rozpočtu České republiky

Tato další praktická část diplomové práce se bude zabývat podílem daně z tabáku a tabákových výrobků na příjmech do státního rozpočtu. Dále bude za pomoci údajů z ČSÚ provedena analýza vývoje inkasa spotřební daně z tabákových výrobků. V další části budou posuzována ekonomická pozitiva a negativa pro stát vyplývající z kouření. Dílčí část této práce se bude zabývat problematikou daňových úniků a způsobů regulace spotřeby cigaret.

4.1 Podíl daně z tabáku a tabákových výrobků na příjmech do státního rozpočtu

Jak již bylo zmíněno v teoretické části diplomové práce, cigarety podléhají mimo daně z přidané hodnoty i dani z tabáku a tabákových výrobků, jež je součástí spotřebních daní. Spotřební daň a DPH jsou nedílnou součástí cen cigaret, a jak můžeme vidět v grafu 4.1, svým prodejem se významně podílejí na daňových příjmech státního rozpočtu. DPH zaujímají v daňových příjmech 40% podíl, pětinu tvoří spotřební daň.

Graf č. 4.1 Meziroční srovnání daňových příjmů v letech 2010 - 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů MFČR, Státní závěrečný účet 2010 – 2015¹⁴

V zemích s vysokými příjmy obyvatel tvoří výnosy z tabákových výrobků průměrně 3 – 5 % celkových příjmů státního rozpočtu. Nejvýznamnější podíl ve výši 4 – 8 % tvoří příjmy z tabákových výrobků v zemích se středně vysokým příjmem obyvatel. Méně důležitým příjmem se stávají pro země s nízkými příjmy obyvatel.¹⁵ V tabulce 4.1 je částečně uvedena struktura příjmů státního rozpočtu s rozkladem na daňové příjmy, příjmy ze spotřební daně a příjmy daně z tabáku a tabákových výrobků.

¹⁴ Do příjmů z ostatních daní a poplatků byly zahrnuty příjmy ze silniční daně, majetkové daně a daně z nemovitostí.

¹⁵ Zevrubněji dle Chaloupka (2000).

Tabulka 4.1 Struktura příjmů státního rozpočtu v letech 2010 – 2015 (v mld. Kč)

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkové příjmy SR	1000,38	1012,76	1051,39	1091,86	1133,82	1234,52
Daňové příjmy	711,21	726,20	727,19	750,70	779,59	818,75
Příjmy ze spotřební daně	138,27	146,57	146,78	143,42	141,31	150,50
Příjmy daně z tabáku a tabákových výrobků	42,47	44,96	47,00	46,82	44,70	50,86

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů MF ČR

V následující tabulce 4.2 je naopak ilustrován procentuální podíl inkasa daně z tabáku a tabákových výrobků na veřejných a daňových příjmech a na inkasu ze spotřební daně v České republice.

Tabulka 4.2 Podíl inkasa daně z tabáku a tabákových výrobků na veřejných a daňových příjmech a na inkasu ze spotřební daně

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podíl na celkových příjmech SR	5,97 %	6,19 %	6,46 %	6,24 %	5,73 %	6,21 %
Podíl na daňových příjmech	4,25 %	4,44 %	4,47 %	4,29 %	3,94 %	4,12 %
Podíl na příjmech ze SD	30,72 %	30,67 %	32,02 %	32,65 %	31,63 %	33,79 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů MF ČR

Výnosy z daní z cigaret jsou závislé nejen na příjmech obyvatel, ale i na jejich spotřebě, konečné ceně pro spotřebitele, sazbě daně z cigaret a DPH a významnou položku tvoří i kontrola nelegálního trhu s tabákovými výrobky a cenová elasticita poptávky po tabákových výrobcích.

4.2 Vývoj inkasa spotřební daně z tabákových výrobků

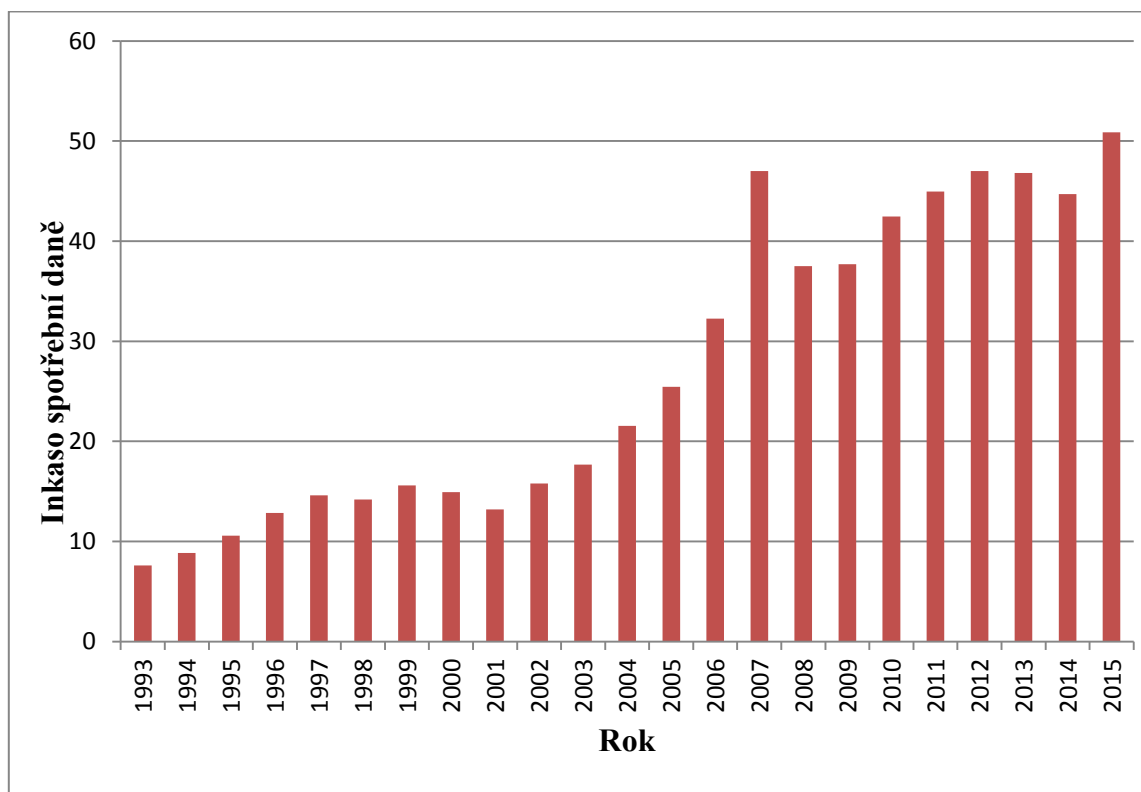
Spotřební daně zaujímají přibližně pětinu daňových příjmů a necelou desetinu příjmu na veřejném rozpočtu České republiky. V naší zemi dochází téměř ke každoročnímu růstu inkasa spotřební daně z tabákových výrobků a veřejným financím inkasují spotřební daně více než 40 miliard Kč ročně prostřednictvím pevné a procentní složky daně. Tato hodnota je dále porovnávána s minimální výší daně neboli nejnižší možná úroveň zdanění. Vyšší suma poté

putuje do státní kasy. Další příjem generují prostřednictvím daně z přidané hodnoty, kalkulované z konečné ceny a prostřednictvím ekonomické aktivity spojenou s výrobou a distribucí tabákových výrobků.

S mírným poklesem jsme se potýkali v letech 2000, 2001 a 2004 viz graf 4.2. K meziročnímu poklesu o více než 20 % došlo v období ekonomické krize v roce 2008. Podle údajů z Výroční zprávy Celní správy ČR bylo toto snížení zapříčiněno opakovaným zvýšením spotřební daně, které vedlo výrobce, dovozce i obchodníky k předzásobením. Z důvodu tohoto předzásobení pak byly i na podzim roku 2008 k dostání cigarety označené nálepkou platnou do konce roku 2007. V souvislosti s růstem spotřební daně a následně i růstem cigaret, došlo k přechodu spotřebitelů na produkty s nižší prodejní cenou. Výrobci na tento trend reagovali zvýšením objemu výroby levnějších cigaret v neprospěch cigaret dražších. Při stejném počtu prodaných cigaret, tedy v důsledku nižší prodejní ceny, došlo ke snížení výnosu ze spotřební daně z cigaret. S růstem výše spotřební daně a tedy i ceny tabákových výrobků v ČR dochází k významnému růstu poptávky po nezdaněných cigaretách z nelegálních prodejm.

Naopak k největšímu růstu inkasa z tabákových výrobků došlo v roce 2007, oproti předchozímu roku 2006 došlo k nárůstu výběru daně o 45,8 %. Důsledkem tohoto nárůstu bylo očekávané zvýšení sazby daně z cigaret od 1. 1. 2008. Navzdory platné právní úpravě se odběratelé předzásobili tabákovými nálepkami platnými do konce roku 2007, což mělo za následek výrazně vyšší inkaso ze spotřební daně v tomtéž roce, ale o to nižší příjem v roce následujícím.

Graf 4.2 Vývoj inkasa spotřební daně z tabákových výrobků v České republice v letech 1993 – 2015

Zdroj: Celní Správa ČR, vlastní zpracování

Po více než dvou letech došlo v komoditě tabákových výrobků ke zvýšení sazeb daně z cigaret a tabákových výrobků ke kouření. Minimální sazba daně byla zvýšena z 1,92 na 2,01 Kč/ks, dále došlo k navýšení pevné části daně na 1,07 Kč/ks (minimální sazba do 31. 1. 2010 činila 1,03 Kč/ks). Procentní část sazby daně zůstala zachována na 28 %. I přes zmíněné změny v legislativě, nedošlo u odběratelů k výraznému předzásobení tabákovými nálepkami. V tomto roce správce daně inkasoval o 4,77 mld. Kč více, než v předchozím roce. Nárůst ve výši 12,65 % činil 42,467 mld. Kč. Plánovaného výnosu se i přes výrazně vyšší příjem oproti předchozímu roku, nepodařilo dosáhnout.

V roce 2011 dosáhlo inkaso spotřební daně z tabáku a tabákových výrobků částky 45,04 mld. Kč, což ve srovnání s předchozím rokem činí téměř poloviční nárůst o 2,5 mld. Kč. Na výši inkasa z tabákových výrobků mělo vliv především předzásobení se tabákovými nálepkami výrobců a prodejců vlivem změny sazeb daně z tabákových výrobků s účinností od 1. 1. 2012.

Ačkoliv došlo ve sledovaném roce k růstu inkasa spotřební daně z tabákových výrobků, Český statistický úřad zaznamenává meziroční pokles ve spotřebě, jež trvá od roku 2007. Tento pokles je přisuzován pokračující hospodářskou recesí a změnou životního stylu obyvatel.

Rok 2012 přinesl rovněž mírné zvýšení inkasované částky na 47 mld. Kč, což představuje nárůst oproti sledovanému roku 2011 o 2,04 mld. Kč. Vlivem změny sazby daně s účinností od 1. 1. 2013 došlo rovněž k předzásobením výrobců a dovozců cigaretami s platnou tabákovou nálepkou do 31. 12. 2012. Na kladný vývoj inkasa v komoditě tabákových výrobků mělo dále pozitivní vliv i zvýšení prodejních cen tabákových výrobků, kdy vybraní výrobci a dovozci navýšili cenu krabičky až o 3 Kč. Negativní vliv na výši inkasa měl v roce v 2012 i nadále klesající trend spotřeby cigaret v České republice.

V roce 2013 dosáhlo inkaso spotřební daně z tabáku a tabákových výrobků částky 46,8 mld. Kč. Oproti předchozímu roku 2012 inkaso pokleslo o 0,2 mld. Kč. Na výši inkasované daně měla v tomto roce pozitivní dopad změna výše sazeb, s účinkem od 1. 1. 2013 s následným navýšením prodejních cen tabákových výrobků o 2 – 4 Kč. Negativní vliv na inkaso spotřební daně měla mimo pokračujícího trendu poklesu spotřeby cigaret také opožděná platba jednoho z daňových subjektů a to ve výši 1,3 mld. Kč. Dle statistik vykazovaných ČSÚ v roce 2013 činil meziroční pokles spotřeby 2 %. V reakci na očekávané zvýšení sazeb k 1. 1. 2013, výrobci a prodejci tabákových výrobků opět ovlivnili svým předzásobením tabákovými nálepkami v listopadu a prosinci průběh výběru inkasa spotřební daně z tabákových výrobků. Tento zvýšený odběr tabákovou nálepek se starší sazbou daně se projevil ve zvýšených daňových příjmech v začátku roku 2013. Negativně se předzásobením projevilo i na odběru tabákových nálepek se zvýšenou sazbou spotřební daně z tabákových výrobků v první polovině roku. Vlivem předzásobením a prodeje cigaret se starými sazbami spotřební daně v začátku roku 2013, došlo ke zmírnění pozitivního dopadu navýšení sazeb na inkasovanou částku. Ke konci roku vlivem očekávané změny sazby daně s platností od 1. 1. 2014 došlo opět k předzásobením výrobců a prodejců tabákovými nálepkami zejména v říjnu, listopadu a prosinci roku 2013, kdy byl zjištěn zvýšený odběr tabákových nálepek se sazbou daně „N“. Daň vyměřená z posledního čtvrtletí tohoto roku se z větší části promítla do inkasa až v začátku roku 2014.

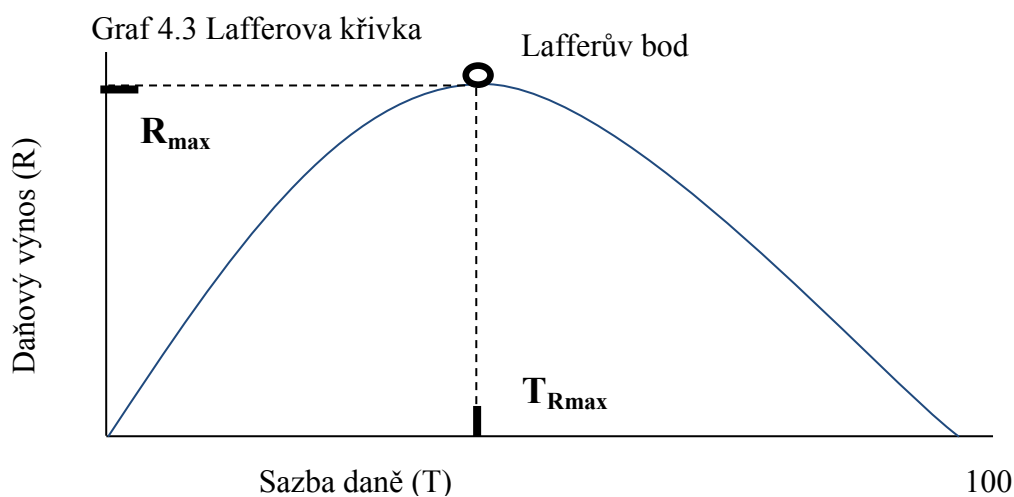
Inkasovaná výše spotřební daně z tabáku a tabákových výrobků dosáhla v roce 2014 částky 44,7 mld. Kč. V komparaci s rokem 2013 pokleslo inkaso spotřební daně

z tabákových výrobků o 2,1 mld. Kč. Reakcí na očekávané zvýšení sazeb k 1. 1. 2014, výrobci a prodejci tabákových výrobků opět ovlivnili výši inkasované částky předzásobením se tabákovými nálepkami v posledních dvou měsících tohoto roku. Vlivem předzásobení a následného prodeje cigaret se starými sazbami v první polovině roku, došlo ke zmírnění pozitivního vlivu zvýšení spotřební daně z tabáku na inkaso. Předzásobení z konce roku 2013 způsobilo velmi nízký odběr tabákových nálepek v průběhu celého následujícího roku. V roce 2014 došlo k navýšení sazeb daně hned 2x. První zvýšení nabylo účinnosti od 1. 1. 2014, druhé navýšení bylo zavedeno k 1. 12. 2014, kde rovněž nabyla účinnosti novela zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, která zavedla regulaci předzásobení. Tato regulace stanovuje hranici tří kalendářních měsíců, kdy je nejpozději možné skladovat či prodávat cigarety se starou tabákovou nálepkou. Dosud se prodejci zásobovali cigaretami se starší tabákovou nálepkou a doprodej tak probíhal v průběhu celého roku a snižoval se tak vliv zvýšení sazby daně na inkasovaný příjem. Tento zajišťovací prostředek eliminoval dřívější výkyvy měsíčních inkas daně z tabákových výrobků. V roce 2013 došlo k významné změně spotřebovaných cigaret, kdy od roku 2007 doposud trval klesající trend ve spotřebě, v tomto roce došlo dle statistik z Českého statistického úřadu naopak ke zvýšení spotřebovaných produktů. Maloobchodní cena u sledovaných druhů cigaret se v tomto roce navýšila o 2 – 7 Kč.

Pozitivní vliv na inkasovanou částku 50,86 mld. Kč v roce 2015 mělo zvýšení sazeb ke konci roku 2014. Tato legislativní změna přinesla téměř 14% zvýšení inkasa v částce 6,16 mld. Kč oproti předchozímu sledovanému roku. Dalším podstatným vlivem na meziroční růst inkasa z tabákových výrobků měla i zavedená legislativní změna omezující prodej a skladování cigaret při změně spotřební daně z tabákových výrobků. Toto legislativní opatření bylo poprvé aplikováno v praxi ke dni 1. 3. 2015 a přinesla po celý rok 2015 stabilní odběr tabákových nálepek s novou daňovou sazbou, označenou písmenem „P“. V poslední řadě mělo pozitivní dopad na výsledné inkaso i navýšení maloobchodních cen, u všech sledovaných značek činilo navýšení ceny 5 Kč.

4.3 Daňové úniky

Daňové podvody nebo daňové úniky jsou nelegální činnosti, za kterou může být subjekt postižen.¹⁶ Jak již bylo ilustrováno v předchozí kapitole diplomové práce, výše daňového zatížení se na konečné ceně pro spotřebitele pohybuje okolo 75 %. Takováto výše daňového zatížení přímo vybízí k nelegálnímu obchodu s touto komoditou, neboť nabízí vysoký prostor pro zisk při neodvedení těchto daní.¹⁷ Zároveň vyšší daň odrazuje poplatníky k placení daní, motivace k uchýlení se na černý trh je o to vyšší. V této situaci se ekonomika pohybuje za hranicí Lafferova bodu, viz graf 4.3. Ačkoliv tedy dochází k růstu sazby daně, daňový výnos za touto hranicí klesá.

Zdroj: Vlastní zpracování

Daňové úniky se rozlišují na dva druhy:

- neodvedení daně a
- nákup cigaret v zemích s nižší sazbou daně a následnou spotřebou v zemích s vyšší sazbou daně.

V České republice dochází vlivem členství Evropské unie a Schengenského prostoru poměrně snadno k dovozu nelegálních cigaret nejčastěji z Polska, Ruska či Slovenska. S volným pohybem zboží, osob a kapitálu, je poměrně nesnadné zamezit nelegálnímu dovozu. Méně snadný je však dovoz z třetích zemí a při překračování hranice Evropské unie je riziko odchyčení vyšší. Levnější krabička cigaret dovážená z jiných zemí je tak navýšena pouze

¹⁶ Široký (2008).

¹⁷ Zevrubněji dle Merriman (1994).

o náš strávený čas a náklady na dovoz. Naopak nelegálně jsou z České republiky vyváženy cigarety do Německa a dalších zemí Evropské Unie.

Výše uvedené teoretické předpoklady vyvolávají klamný dojem, že výše zdanění je přímou úměrou výše daňových podvodů. Existují však země s vysokým daňovým zatížením cigaret, které se výrazně nepotýkají s jejich nelegálním obchodováním (např. Švédsko). Množství spáchaných daňových podvodů závisí zejména na místních podmínkách, mezi které patří aktivity příslušných kontrolních orgánů, tolerance obyvatel, postoje subjektu k riziku, pravděpodobnost odhalení daňového úniku či velikost postihu.¹⁸ Dalším aspektem může být i psychologická hranice zdanění, která je definována jako hranice trpělivosti subjektu zatíženého daní, při překročení této hranice subjekt odmítá platit daně a raději se uchyluje k daňovému podvodu. Tuto hranici je možné částečně ovlivnit vysokými sankcemi za daňové úniky a zvýšenou kontrolou.

Vhodné prostředí pro nelegální obchod zvyšuje spotřebu cigaret a tím i zdravotní dopady z kouření u těchto spotřebitelů. Daňové úniky tedy negativně ovlivňují nejen stát, ale i výrobce a spotřebitele. V některých případech může být nelegální obchod pro výrobce pozitivní jev. Někteří výrobci dokonce bývají prohlášeni za tvůrce nelegálního obchodu, neboť vyšší spotřeba cigaret z nelegálního obchodu zvyšuje tlak na snížení daní z cigaret a tím i konečné ceny a poté dochází ke zvýšení objemu prodaných cigaret. Negativní vlivy z této nelegální činnosti však převyšují ty pozitivní. Proto je vhodným řešením informovat veřejnost o negativních dopadech nelegální činnosti, zvýšit opatření a sankce za nelegální obchody a zřetelně označovat legální cigarety, tak, aby byly na první pohled rozeznatelné od těch nelegálních.

Neodvedením daně a nelegálním obchodem s cigaretami je stát obírán o významnou část finančních prostředků. Organized Crime and Corruption Reporting Project (2008) uvádí, že 8 – 9 % spotřebovaných cigaret pochází z nelegálního obchodu. Situace se v jednotlivých zemích může lišit, ale je důležité, aby byl redukován vysoký podíl nelegálních cigaret na jejich celkové spotřebě. Podle Merrimana tvoří podíl spotřebovaných nelegálních cigaret na celkové spotřebě v České republice okolo 7 %.¹⁹ Z některých studií se tento podíl pohybuje až na 13 %, stát by tak na daních přišel až o 8 miliard ročně.²⁰ Pro zajímavost, výše uvedené Švédsko se potýká pouze s 2 % nelegálního obchodu s cigaretami, v Bulharsku se uvádí

¹⁸ Zevrubněji dle Široký (2008).

¹⁹ Zevrubněji dle Merriman (1994).

²⁰ Zevrubněji dle Procházka (2009).

hodnota více než 30 %. Skutečnou hodnotu je však obtížné stanovit, neboť se neustále mění v čase a nástroje k měření daňových úniků jsou příliš nedokonalé, z tohoto hlediska jde pouze o odhad stanovené částky. Nejvhodnějším nástrojem se jeví statistická data, která však ne vždy mají odpovídající hodnotu a jsou dostupná. Dalším vhodným nástrojem mohou být ukazatele spotřeby a daňových výnosů podle Kaufmannovy metody. Roste-li totiž spotřeba cigaret, měl by úměrně růst i daňový výnos. V opačném případě je tento rozdíl připisován k daňovým podvodům. Údaje ze spotřeby cigaret je však stanoven pomocí reprezentativního vzorku a tato data mohou být zavádějící.

4.3.1 „Legalizace“ nelegálních cigaret v praxi

Cigarety získané nelegálním obchodováním bývají často v současné době „legalizovány“. V praxi takováto „legalizace“ probíhá odlepením platného kolku z originální krabičky. Odlepení kolku je po odstranění celofánového obalu snadné, navíc kolky nejsou přilepeny ke krabičce příliš pevně. Na pašovanou krabičku cigaret je poté nalepen získaný kolek a „okolkovaná“ krabička je navlečená do celofánové fólie. Kolky z legálních cigaret jsou dokonce vykupovány za částku až 5 Kč za jeden kolek.

Upravením nelegálních cigaret prodejce ušetří několik desítek korun za spotřební daň a daň z přidané hodnoty. Tato činnost je však přisuzována pouze menším pašerákům, neboť je tento proces při velkém objemu cigaret časově náročný.

4.4 Kouření jako ekonomická výhoda či nikoliv

Na tabákové výrobky je v České republice uvalena daň pohybující se okolo 75 % z konečné ceny. Argumentů pro vysoké zdanění těchto statků je hned několik. Zvýšená daň zvyšuje konečnou cenu a tím i náklady, které spotřebitel musí vynaložit při koupi takového statku. Růst těchto vynaložených výdajů by měl na spotřebitele působit jako odrazující prostředek, zejména u mladých lidí, u nichž je elasticita poptávky dle některých studií 2 – 3x vyšší než u starších občanů. Kouření má rovněž prokazatelně negativní dopad na zdraví kuřáků. Dalším argumentem vysokého zdanění je tedy pokrytí nákladů na zvýšenou zdravotní péči v důsledku kouření. V neposlední řadě jsou tabákové výrobky snadným a předpokládaným výnosem do státního rozpočtu. Pro některé spotřebitele patří cigarety k uspokojení základních potřeb a takřka neexistuje produkt, který by jejich spotřebu nahradil.

4.4.1 Příjmy státního rozpočtu z existence tabákového průmyslu

Dle údajů z ČSÚ si stát ročně přijde na 70 – 80 mld. Kč na výnosech ze spotřební daně z tabáku a tabákových výrobků. Uvážíme-li, že se spotřebitelé rozhodnou nekouřit, stát jednoznačně přichází o výnosy ze spotřební daně. Toto snížení výnosu může být částečně eliminováno nákupem spotřebitele jiného statku či služby, na nichž je uvalena spotřební daň.

Nezbytnou položkou je ale i daň z přidané hodnoty, která je stanovena základní sazbou z konečné ceny výrobků. Diskutabilní zůstává otázka, zda spotřebitel, který se rozhodne nekouřit, nevynaložené prostředky ke koupi tabáku uspoří, či je použije k úhradě jiných statků a služeb zatížené stejnou sazbou daně. Stát tak nebude o svůj příjem z daně z přidané hodnoty ochuzen. Spotřebitel se však může rozhodnout, že uspořené prostředky použije k nákupu statků a služeb zatížené nižší sazbou daně, čímž se daňový výnos státu snižuje.

Důležitým ekonomickým přínosem je i zdanění zisku tabákových společností. I zde přichází v úvahu otázka, zda by vybudování jiné než tabákové společnosti přinesl státnímu rozpočtu alespoň stejný daňový výnos. Tabákový průmysl je však v České republice v porovnání s jiným podnikatelským odvětvím řazený mezi ty nejziskovější. Z této statistiky lze tedy očekávat, že substituce tabákového průmyslu by pro státní kasu znamenal očekávaný pokles daňových příjmů.

Vezmeme-li v potaz předchozí aspekty ekonomických výhod kouření, nesmíme zapomenout, že s kouřením je spojena i řada statků a služeb, jež jsou považovány při spotřebě cigaret za komplementy. I jejich výroba či zprostředkování produkuje státnímu rozpočtu příjem v podobě zdaněného zisku, či výnos v podobě spotřební daně a daně z přidané hodnoty. Příkladem hojně rozšířeného komplementu je nákup popelníků, zapalovačů či sirek. Některé ze studií zase prokazují vztah mezi spotřebou alkoholu a cigaret.²¹ Podle Goela a Moreye jsou cigarety a alkohol náhradou ve spotřebě, zatímco Jones zjistil, že cigarety jsou doplňkem při spotřebě alkoholických nápojů. Marshallianova teorie naopak prokázala asymetrii v křížové elasticitě poptávky, neboli vyšší cena alkoholu může mít za následek snížení spotřeby tabákových výrobků, zatímco vyšší cena produktů ke kouření způsobuje nahrazení tabákových výrobků alkoholem. Pro některé spotřebitele je komplement při užívání tabákových výrobků pizza, káva či návštěva restauračního zařízení.

²¹ Zevrubněji dle National Institutes of Health.

4.4.2 Úspory z nevyplacených příspěvků zdravotního a důchodového pojištění z důvodu předčasného úmrtí kuřáků

Tabák je jednou z nejčastějších příčin úmrtí na celém světě a v roce 2030 se očekává, že zabije 10 miliónů lidí ročně. Zvláště v zemích s chudými příjmy je kouření zodpovědné za špatný zdravotní stav obyvatel a předčasná úmrtí. Řada diskuzí poukazuje na kuřáky jako společenský problém z hlediska vysokých nákladů na zdravotní péči a považují tak kouření za negativní externalitu. Často je však opomíjen fakt předčasného úmrtí kuřáků a z toho vyplývající úspory ve formě nevyplacených příspěvků. Vezmeme v úvahu, že kouření zkracuje délku života až o 25 let a některé studie dokazují častou úmrtnost již v produktivním věku. Většina kuřáků po dobu svého produktivního života přispívají do systému zdravotního či důchodového pojištění. V důsledku očekávané kratší délce života pak kuřáci čerpají i mnohem méně příspěvků z důchodového pojištění, případně na svůj důchodový věk ani nedosáhnou. Podle ČSÚ z roku 2014 je průměrný věk dožití ženy 82 let, u muže téměř 76 let. Dále dle údajů ze zdravotnických účtů ČR, největší část výdajů na zdravotní péči vzniká ve věku 65 – 69 let, v případě silných kuřáků pak tyto výdaje mnohdy ani nestačí být realizovány. Na základě mortalitních statistik ČR bylo zjištěno, že kouření vede k průměrné ztrátě života o 15 let. Průměrná výše starobního důchodu v roce 2016 činil 11 400 Kč. Dojde-li k předčasnému úmrtí kuřáka, stát uspoří na starobních důchodech ročně částku 136 800 Kč. V průběhu nedožitých 15 let by tato úspora činila 2 052 000 Kč na jednoho kuřáka.

4.4.3 Snížení příjmů státního rozpočtu z důvodu předčasného úmrtí kuřáků

Jak již bylo zmíněno, některé studie prosazují, že délka života kuřáka je zkrácena až o 25 let. Dle statistik ČR vede kouření k průměrné ztrátě života o 15 let. Tyto odhady však mohou být velmi diskutabilní. Na některé občany může mít negativní vliv na zdraví i občasné kouření, na druhé straně pak stojí pravidelní kuřáci, jejichž zdraví kouřením není nijak ovlivněno. Rozmezí ztráty života až 25 ti let je však velmi široké. V případě úmrtí v produktivním věku je stát ochuzen o výnosy z daně z příjmů a plateb sociálního a zdravotního pojištění, které by kuřáci zaplatili, kdyby předčasně nezemřeli.

4.4.4 Náklady vynaložené na zvýšenou zdravotní péči

Kouření se nepodepisuje jen na zdraví kuřáků, ale vlivem tabákového kouře jsou zdravotně ohroženi i nekuřáci, jež jsou nuceni vdechovat kouř pasivně. Pasivním kouřením

dochází k téměř stejnému riziku jako u aktivního kouření. Tabákový kouře totiž obsahuje většinu stejných toxinů a karcinogenů jako dým, který kuřáci vdechují přímo z cigaret. Kromě negativního vlivu na zdraví, které kouření vyvolává, dochází i ke společenskému problému, a to financování těchto zvýšených nákladů na zdravotní péči. Příjmy v systému zdravotního pojištění tvoří příspěvky všech občanů jak kuřáků, tak nekuřáků. Větší náklady na lékařskou péči jsou připisovány právě vlivem kouření. Mnoho studií se snaží náklady na zdravotní péči kuřáků odhadnout. Odhaduje se rozmezí nákladů ve výši 40 – 80 mld. Kč. Vyšší hranice by pro státní rozpočet znamenala ztrátu. Některé studie však opomíjejí problém předčasného úmrtí kuřáka a s ním spojené zvýšení úspor v důsledku nevyplacených dávek starobního důchodu, případně snížené výdaje na zdravotní péči v důsledku nedožítí vysokého věku, kdy náklady na lékařskou péči bývají největší.²²

4.4.5 Náklady v důsledku požárů

Kouření je jednou z nejčastějších příčin požárů. Hlavní příčinou vzniku požárů bývá odhození nedopalku, kouření na čerpacích stanicích pohonných hmot, manipulace s hořlavými látkami, či usnutí. Podle statistik Hasičského záchranného sboru ČR způsobilo kouření v letech 2002 – 2006 až 4 363 požárů, při kterých došlo ke zranění 363 osob a 96 osob bylo usmrceno. Požáry mají za následek nejen poškození zdraví ale i životního prostředí, zničení měst, pracovních prostředí, domácností, památek a podobně.

4.5 Regulace cigaret

Jedním z důvodů, proč stát uvaluje na cigarety zvýšenou spotřební daň, je z důvodu společenských nákladů, jež jsou přenášeny i na nekuřáky. Názorným příkladem je situace v restauracích, kdy kuřáci nutí vdechovat nepříjemný kouř nekuřáky. Kuřák tedy nenese veškeré náklady sám na sebe, ale část přenáší i na nekuřáky. Na jedné straně politických diskuzí tedy stojí společenské náklady v podobě zvýšeného zdravotního rizika v důsledku pasivního kouření, na druhé straně existují ze spotřeby cigaret kromě nákladů i společenské výnosy v podobě příjmů státního rozpočtu.

S touto situací souvisí i poslední dobou hodně diskutabilní téma regulace spotřeby cigaret, jež zároveň přispívá i k omezení pasivního kouření obyvatel, čímž je zákaz kouření na

²² Zevrubněji dle www.kurakovaplice.cz.

veřejných místech, zejména pracovišť, zdravotnických a vzdělávacích zařízeních, restauracích, veřejné dopravě a podobně.

Jedním ze způsobů regulace spotřeby cigaret je rovněž zákaz tabákové reklamy. Ve 20. století byla propagace před nástupem jakýchkoliv restrikcí běžnou záležitostí. Většina reklam však byla klamavě zaměřena na minimální vliv cigaret na zdraví člověka, některé se dokonce vydávaly za prospěšné na lidské zdraví. Často tak v reklamách vystupovali děti, lékaři, či kojící matky, kterým byly cigarety pro svou jemnost dokonce doporučovány. Některé značky vsázely při výběru své propagace na sexappeal a smyslnost spojený s kouřením.²³ V České republice je reklama na tabákové výrobky až na výjimky zakázána. Povoleny jsou pouze reklamy v novinách, ve specializovaných prodejnách tabákových výrobků či trafikách a podobně. Pro tento typ propagace však platí dle zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy několik pravidel, a sice zřetelné varování o škodlivém vlivu cigaret na zdraví člověka, dále reklama nesmí obsahovat osoby mladší 18 let ani na ně nesmí být zaměřena. Reklama nesmí nabádat lidi ke kouření, nesmí zobrazovat lidi kouřící či držící cigaretu ani scény s otevřenými krabičkami cigaret.

Dalším možným způsobem jsou varovné nápisy na cigaretových krabičkách, které mají informovat o škodlivosti cigaret na lidské zdraví. V následující tabulce 4.3 je zobrazena statistika kuřáků, jež si za posledních 30 dní všimli varování na balíčku cigaret a v souvislosti s tím přemýšlejí, že kouření zanechají. Od 20. května 2016 se na krabičkách na základě rozhodnutí Evropské unie objevují i grafická varování. Zákon rovněž stanovil požadavky na jednotný vzhled krabičky, tedy písma, barvy textů a jejich podkladů u textového varování. Až 65 % přední a zadní krabičky musí obsahovat varování před škodlivostí cigaret. Výrobce Philip Morris International však považuje jednotný vzhled za nevhodný, neboť právě vzhled krabičky umožňoval tabákovým výrobcům odlišit se od konkurence. Někteří kritici tvrdí, že v souvislosti s tímto opatřením se usnadní padělání tabákových výrobků a vzroste jejich nelegální prodej. Kromě zákonem stanoveného jednotného vzhledu umožňuje legislativa stanovit členským státům i přísnější opatření například v podobě standardizovaného balení všech krabiček neobsahující loga, barvy ani grafiky.

²³ Zevrubněji dle www.mediaguru.cz.

Tabulka 4.3 Současní kuřáci, kteří si za posledních 30 dní všimli zdravotního varování na balíčku cigaret a v souvislosti s tím zvažují, že kouření zanechají

Demografické charakteristiky	Současní kuřáci, kteří ...	
	si všimli varování na balíčku cigaret (%)	zvažovali v souvislosti s varováním, že zanechají kouření (%)
Celkem	90,8	13,7
Pohlaví		
Muži	89,9	10,8
Ženy	91,8	17,2
Věková skupina		
15 – 24	96,5	12,2
25 – 44	89,2	12,7
45 – 59	90,1	17,0
65 +	87,8	11,1
Místo bydliště		
Město	91,1	13,3
Venkov	89,9	15,0
Vzdělání		
ZŠ a SOU	90,3	14,6
SŠ s maturitou	89,5	13,8
VŠ	85,7	13,9

Zdroj: Statistika Státního zdravotního ústavu za rok 2015

Nová tabáková směrnice v zemích EU od roku 2016 rovněž zakazuje prodej ochucených cigaret. Cílem této směrnice bylo snížit atraktivitu cigaret zejména pro mladé lidi. Boj nastal u cigaret v případě mentolové příchutě, která se stala velmi oblíbenou v radě zemí EU včetně České republiky. Neboť mentolová příchut' překrývá odpudivou pachut' cigarety v počátcích kouření, čímž se stává nebezpečná obzvlášť pro mladistvé. Mentolová příchut' tedy dostala v rámci směrnice výjimku a smí se prodávat až do května roku 2020.

4.6 Dílčí závěr

V této poslední části diplomové práce byly srovnány podíly daně z tabáku a tabákových výrobků na příjmech do státního rozpočtu, dále byla provedena analýza vývoje inkasa v letech 1993 – 2015. V této části práce byly dále posuzovány aspekty kouření, zda jsou cigarety pro náš stát ekonomicky výhodný či nikoliv. Další dílčí části této kapitoly popisovaly problematiku daňových úniků na trhu s cigaretami a možné způsoby regulace spotřeby cigaret.

5 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo přiblížení pojmů, které souvisejí se zdaněním tabákových výrobků a rovněž nastínění legislativní úpravy týkající se spotřební daně z tabákových výrobků. Hlavním cílem této diplomové práce je grafické zobrazení praktických výpočtů týkající se zdanění vybraných značek cigaret v letech 2010 – 2016. Dále byl za pomoci statistických údajů z ČSÚ analyzován vliv výše daně na spotřebované množství a inkasovanou daň.

Diplomová práce byla rozdělena do třech hlavních částí. V první teoretické části práce byla popsána základní charakteristika daňové soustavy ČR se zaměřením na legislativu upravující tabákové výrobky.

V druhé praktické části byl zobrazen vývoj sazeb daně z cigaret za období 1993 – 2016. Dále byl analyzován vliv změny sazeb daně na prodejní cenu pro spotřebitele a daňové zatížení výrobce a kupujícího v letech 2010 – 2016. Cílem této dílčí kapitoly bylo zjistit cenu u vybraných značek cigaret a za pomoci výpočtů byl proveden rozklad této ceny a vypočítán procentuální podíl daně na této prodejní ceně. Zjištěné výsledky byly následně graficky vyjádřeny. V závěru dílčí kapitoly byl za pomoci statistických údajů z ČSÚ analyzován vývoj spotřeby cigaret na osobu v letech 1993 – 2015.

V této poslední části diplomové práce byly srovnány podíly daně z tabáku a tabákových výrobků na příjmech do státního rozpočtu, dále byla provedena analýza vývoje inkasa v letech 1993 – 2015. V této části práce byly dále posuzovány aspekty kouření, zda je pro náš stát ekonomicky výhodný či nikoliv. Další dílčí části této kapitoly popisovaly problematiku daňových úniků na trhu s cigaretami a možné způsoby regulace spotřeby cigaret.

Z výsledků diplomové práce bylo zjištěno, že stanovit „správnou“ míru daňového zatížení je velmi složité. Ačkoliv se může zdát, že se zvýšením daňové sazby vzroste i inkaso ze spotřební daně, reakce spotřebitelů je nevyzpytatelná a v praxi to takto jednoduše často nefunguje.

Cílem spotřební daně je primárně regulovat spotřebu. Spotřebitelé často na zvýšení spotřební daně a následně zvýšenou cenu reagují substitucí dražších cigaret levnějšími, nikoliv sníženou spotřebou, čímž se role spotřební daně vymyká svému účelu, neboť levnější

cigarety mají stejně neblahý vliv na naše zdraví jako cigarety dražší. Státní rozpočet zároveň touto spotřebitelskou substitucí přichází o část svých příjmů, které by získali prodejem dražších krabiček. Vlivem zdražování však dochází k motivaci vyšší zdanění „obejít“ vyhýbáním se placení daně, či uchýlením se na černý trh. Ačkoliv tedy dochází k růstu sazby daně, inkaso z daně klesá. Stát rovněž musí vynaložit i zvýšené náklady k eliminaci černého trhu. Správná míra daňového zatížení by měla vést ke zvýšeným cenám, jež zajistí snížení dostupnosti cigaret mladistvým a sníží celkovou frekvenci kouření. Zároveň je však nutné zavádět prostřednictvím nástrojů státní správy při vymáhání daní a zákonných norem taková opatření, jež povedou k eliminaci černého trhu a zvýší efektivitu výběru daní.

Dalším častým způsobem vyhnutí se placení vyšší daně docházelo prostřednictvím předzásobení cigaret starší tabákovou nálepkou. Na trhu tak bylo možné nalézt cigarety se starou daní i téměř rok po navýšení daňových sazeb, čímž byl stát opět ochuzen o řadu finančních prostředků. V rámci novely zákona č. 3535/2003 Sb., o spotřebních daních ke dni 1. 12. 2014 došlo k omezení předzásobení na dobu maximálně 3 měsíce po nabytí účinnosti nové sazby daně. Z dalších výsledků praktické části diplomové práce však bylo zjištěno, že s růstem dostupnosti cigaret roste i jejich spotřeba. Naopak od roku 2007 docházelo vlivem harmonizace ke zrychlení tempa růstu cen cigaret a v této souvislosti byl zjištěn počátek snížení dostupnosti cigaret a následný úbytek spotřeby, který trval do roku 2013, následně však docházelo k mírnému vzrůstu spotřeby.

Přínosem této diplomové práce je přehledná komparace zdanění vybraných značek cigaret, vývoj spotřebovaných cigaret a vliv změn daňových sazeb na inkasovanou daň v jednotlivých letech. Dalším přínosem je i deskripce problematiky daně z tabákových výrobků. Dosažené výsledky mohou posloužit pro pedagogické a statistické účely.

Seznam použité literatury

Knihy

DAVID, Petr. *Zdaňování a spotřeba cigaret*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010. 207 s. ISBN 978-80-7204-711-6.

CHALOUPKA, F. J., WARNER, K. E. *The economics of smoking*. In CULYER, A. J., NEWHOUSE, J. P. *Handbook of health economics*. Vol. 1. Amsterdam: North-Holland. 2000. p. 1539-1627. ISBN 0444822909

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 276 s. ISBN 978-80-7478-841-3.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2016: úplná znění platná k 1. 1. 2016*. Praha: Grada, 2016. 288 s. ISBN 978-80-271-0022-4.

MERRIMAN, David. Do cigarette excise tax rates maximize revenue? *Economic inquiry*, 1994, vol. 31, p. 419 - 428. ISSN 0095-2583

MUSGRAVE, Richard a Peggy MUSGRAVE. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management Press, 1994. 581 s. ISBN 80-856-0376-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2008. 580 s. ISBN 9788073573584.

SVÁTKOVÁ, Slavomíra. *Spotřební a ekologické daně v České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 468 s. ISBN 978-80-7357-443-7

ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vyd. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2016*. 13. vyd. Praha: VOX, 2016. 396 s. ISBN 978-80-87480-44-1.

ZHOU, Xun a Sander L. GILMAN. *Příběh kouře: člověk a kouření od úsvitu dějin až po současnost*. Praha: Dybbuk, 2006. 464 s. ISBN 80-86862-23-2.

Právní normy

Zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 467/2003 Sb., o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění účinných k danému období.

Směrnice Rady 2011/64/EU., o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků.

Internetové a ostatní zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Výsledky zdravotnických účtů ČR 2010–2014*. [online] 15. 12. 2016 [cit. 2017-01-07]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/43674671/26000516k3.pdf/2d3e7975-c98e-4c51-bd0c-e1d2bfcecec5?version=1.1>.

KUŘÁKOVA PLÍCE. Tabákové nálepky. [online] 22. 12. 2016 [cit.2016-12-23]. Dostupné z:
http://www.kurakovaplice.cz/koureni_cigaret/zajimavosti-a-statistiky/statistiky-tykajici-sekoureni.html.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Cenový věstník*. [online] 8. 2. 2017 [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/cenovy-vestnik>.

NATIONAL INSTITUTES OF HEALTH. *Interactions between cigarette and alcohol consumption in rural China*. [online] 22. 12. 2016 [cit.2016-12-23]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2834775>.

NOVINKY.cz. *V Praze se rozjelo skupování neporušených cigaretových kolků*. [online] 18. 12. 2016 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/173787-v-praze-se-rozjelo-skupovani-neporusenych-cigaretovych-kolku.html>.

MEDIA GURU. *Proměny tabákové reklamy*. [online] 13. 12. 2016 [cit.2016-12-16]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/2013/04/promeny-tabakove-reklamy>.

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Studie GYTS 2011*. [online] 13. 12. 2016 [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/podpora-zdravi/studie-gyts-2011>.

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice*. [online] 22. 12. 2016 [cit.2016-12-23]. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/documents/czsp/aktuality/Koureni_20a_20Alkohol.pdf.

STOP KOUŘENÍ. *Historie kouření*. [online] 23. 11. 2016 [cit. 2016-11-23]. Dostupné z: <http://www.stop-koureni.cz/historie-koureni>.

Seznam zkratk

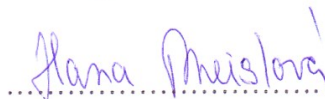
CZK	Koruna česká
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
EUR	Euro
MF	Ministerstvo financí
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 21. 4. 2017

Hana Meislová

Seznam příloh

Příloha č. 1	Výpočet daně a podílu daně na ceně pro spotřebitele v letech 2010 – 2011
Příloha č. 2	Výpočet daně a podílu daně na ceně pro spotřebitele v letech 2012 – 2013
Příloha č. 3	Výpočet daně a podílu daně na ceně pro spotřebitele v letech 2014 – 2015
Příloha č. 4	Výpočet daně a podílu daně na ceně pro spotřebitele v roce 2016